

บทที่ 3

วิวัฒนาการและหลักเกณฑ์การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ในประเทศไทย

การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (Public Hearing) เป็นมาตรการสำคัญประการหนึ่งที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 59¹ ได้บัญญัติรับรองเอาไว้ จุดประสงค์สำคัญของกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก็เพื่อเพิ่มบทบาทของภาคประชาชนให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของฝ่ายปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำเนินการจัดให้มีโครงการของรัฐที่สำคัญ ๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชน

แนวคิด (Concept) ของการมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นต่อการดำเนินกิจกรรมของฝ่ายปกครอง (Administration) ในประเทศไทยมิได้เพิ่งมีขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ก่อนหน้านี้มีกฎหมายหลายฉบับที่มีบทบัญญัติให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นในเรื่องเฉพาะที่กฎหมายนั้นกำหนดไว้ เช่น พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 มาตรา 17 และมาตรา 18 พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2517 มาตรา 27 และพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 มาตรา 19 นอกจากนี้แล้ว ใน พ.ศ. 2539 รัฐบาลได้จัดทำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539 ขึ้นเพื่อเป็นเกณฑ์กลางที่ใช้ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินการในโครงการของรัฐทั้งหลาย แต่อย่างไรก็ตาม กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทั้งในกฎหมายเฉพาะและในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539 ดังกล่าว ก็ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนที่ประสงค์จะมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของฝ่ายปกครองได้อย่างเต็มที่ ขอบกพร่องของกฎหมายและระเบียบ ทำให้การแสดงความเห็นของประชาชนเป็นไปได้อย่างไม่เต็มที่และไม่ได้รับการยอมรับ และในบางกรณีก็นำไปสู่ความขัดแย้งทางสังคม (Social Conflict) ด้วย ดังนั้น จึงมีการจัดทำระเบียบ

¹ มาตรา 59 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผล จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพ สิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วน ใดสิ่งสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิ แสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ.

สำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 ขึ้น เพื่อใช้เป็นเกณฑ์กลางใหม่ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

ในบทนี้จะทำการศึกษาถึงการรับฟังความคิดเห็นก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และการรับฟังความคิดเห็นหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

3.1 วิวัฒนาการและหลักเกณฑ์การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

การมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นต่อการดำเนินกิจกรรมของฝ่ายปกครองในประเทศไทย ก่อนประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีกฎหมายหลายฉบับที่มีบทบัญญัติให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น (Public Opinion) เช่น พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2517 และพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ซึ่งสามารถแบ่งแยกพิจารณาได้ ดังนี้

3.1.1 พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511

เนื่องจากประเทศไทยกำลังเร่งรัดพัฒนากิจการอุตสาหกรรม (Industrial Activity) มีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหลายชนิดที่ผลิตขึ้น ได้ภายในประเทศ แต่ยังมีได้มีการกำหนดมาตรฐานสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมให้เป็นที่แน่นอนและเหมาะสมทำให้มีการแข่งขันกันลดราคา โดยทำคุณภาพให้ต่ำลง เป็นเหตุให้ประชาชนขาดความนิยมเชื่อถือ นอกจากนี้ ยังอาจเกิดอันตรายแก่ประชาชนและก่อให้เกิดความไม่มั่นคงในการประกอบกิจการอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นผลเสียหายแก่เศรษฐกิจของประเทศ จึงเป็นการสมควรตรากฎหมายฉบับนี้ กำหนดมาตรฐานเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมอุตสาหกรรม เพื่อความปลอดภัย หรือเพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดแก่ประชาชนหรือแก่กิจการอุตสาหกรรมหรือเศรษฐกิจของประเทศ²

3.1.1.1 หลักเกณฑ์และวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

ได้บัญญัติเรื่องการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยการรับฟังคำคัดค้าน (Demurrer) ไว้ในพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 มาตรา 17³ และ มาตรา 18⁴ ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้ คือ

² เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511.

³ มาตรา 17 เพื่อความปลอดภัย หรือเพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดแก่ประชาชน หรือแก่กิจการอุตสาหกรรม หรือเศรษฐกิจของประเทศ จะกำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมชนิดใด ต้องเป็นไปตามมาตรฐานก็ได้

1) ก่อนที่สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจะกำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมชนิดใดต้องเป็นไปตามมาตรฐาน สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (Thai Industrial Standards Institute) จะต้องดำเนินการประกาศโฆษณาในราชกิจจานุเบกษาและหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยอย่างน้อย 1 ฉบับ มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า 7 วัน เพื่อประกาศให้ประชาชนทราบว่าสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมประสงค์จะกำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมชนิดใดเป็นไปตามมาตรฐาน พร้อมทั้งประกาศให้ทราบว่าประชาชนสามารถดูรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้ ณ สถานที่ใดบ้าง ตลอดจนกำหนดระยะเวลาให้ผู้ที่เกี่ยวข้องจะคัดค้านการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมดังกล่าว ขึ้นคำคัดค้านต่อสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้ ภายในระยะเวลาไม่น้อยกว่า 30 วันนับแต่วันประกาศ

2) การดำเนินการภายหลังการประกาศโฆษณา แบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ

(1) กรณีไม่มีผู้คัดค้าน สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมต้องรายงานให้คณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมทราบ เพื่อที่คณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (Industrial Standards Committee) จะได้ดำเนินการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมชนิดนั้นต่อไป

(2) กรณีมีผู้คัดค้าน สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจะต้องเสนอคำคัดค้านดังกล่าวต่อคณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และให้สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจัดให้มีการแถลงคำคัดค้านของผู้คัดค้าน โดยปิดประกาศกำหนดวัน เวลา และสถานที่ฟังคำแถลงคัดค้านไว้ ณ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้คัดค้านทราบ

3) การดำเนินการในวันรับฟังคำแถลงคัดค้าน เมื่อถึงวันที่กำหนดให้มีการแถลงคำคัดค้าน (Protestation) ผู้คัดค้าน (Objector) และบุคคลผู้มีส่วนได้เสีย (Individual Stakeholders) สามารถเข้าร่วมในการแถลงคำคัดค้าน โดยผู้คัดค้านมีสิทธิแถลงคำคัดค้าน และบุคคลผู้มีส่วนได้เสียสามารถแสดงความคิดเห็นได้ หากผู้คัดค้านไม่มาในวันดังกล่าว คณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมมีอำนาจพิจารณาไปตามที่เห็นสมควร

การกำหนดตามวรรคหนึ่งให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และระบุนับวันเริ่มใช้บังคับ ไม่น้อยกว่าหกสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา.

⁴ มาตรา 18 ก่อนตราพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา 17 ให้สำนักงานจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของตัวแทนของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด.

3.1.1.2 ผลของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 ได้บัญญัติถึงผลของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไว้ในมาตรา 18 ว่า หลังจากการรับฟังการแถลงคำคัดค้านแล้ว คณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจะนำคำแถลงคัดค้านของผู้คัดค้านมาประกอบการพิจารณาว่า จะกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมดังกล่าวหรือไม่ แล้วทำคำวินิจฉัยโดยปิดสำเนาคำวินิจฉัยดังกล่าวไว้ ณ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และส่งสำเนาคำวินิจฉัยไปให้ผู้คัดค้านทราบ โดยมาตรา 19 ของกฎหมายฉบับนี้ ยังเปิดโอกาสให้บุคคลผู้มีส่วนได้เสียจากคำวินิจฉัยของคณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการชุดดังกล่าว สามารถอุทธรณ์คำวินิจฉัยต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมได้ภายในระยะเวลาสามสิบวัน นับแต่วันปิดประกาศสำเนาคำวินิจฉัย ณ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติเรื่องศาลปกครองไว้ในมาตรา 276 ถึงมาตรา 280 และต่อมาก็ได้มีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 แล้ว ดังนั้น หากผู้อุทธรณ์ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ก็สามารถใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 49⁵ ได้โดยฟ้องคดีต่อศาลปกครองภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ดังกล่าว⁶

3.1.2 พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2517

พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2517 เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อส่งเสริมเกษตรกรรมของประเทศให้เจริญก้าวหน้าและส่งเสริมให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น โดยกำหนดให้มีการดำเนินการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเสียใหม่เพื่อให้ที่ดินทุกแปลงได้รับประโยชน์จากโครงการชลประทาน (Irrigation Project) และการ

⁵ มาตรา 49 การฟ้องคดีปกครองจะต้องยื่นฟ้องภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี หรือนับแต่วันที่พ้นกำหนดเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องขอต่อหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด และไม่ได้รับหนังสือชี้แจงจากหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือได้รับแต่เป็นคำชี้แจงที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่มีเหตุผลแล้วแต่กรณี เว้นแต่จะมีบทกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น.

⁶ บวรศักดิ์ อุวรรณ โน และคณะ. (2553). รายงานการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า. หน้า 53.

สาธารณูปโภคโดยทั่วถึงและเพื่อให้เกษตรกรได้มีที่ดินของตนเองสำหรับประกอบอาชีพเกษตรกรรม (Farmers) ซึ่งจะมีผลช่วยให้ฐานะในทางเศรษฐกิจของประเทศและของเกษตรกรมั่นคงขึ้น⁷

3.1.2.1 หลักเกณฑ์และวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

กฎหมายฉบับนี้ มีบทบัญญัติให้มีการแสดงความคิดเห็นของประชาชนไว้ในมาตรา 27 กล่าวคือ หากในจังหวัดใดยังไม่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตโครงการปฏิรูปที่ดินเมื่อคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง (Commission of Central Land) เห็นสมควรจัดให้ที่ดินในท้องที่ใดในจังหวัดนั้น เป็นเขตโครงการจัดรูปที่ดิน คณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลาง มอบหมายจะต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินทุกรายในท้องที่นั้น เสียก่อน

3.1.2.2 ผลของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

ภายหลังจากที่ได้มีการรับฟังความคิดเห็น โดยการสอบถามความสมัครใจจากเจ้าของที่ดิน ทุกรายในท้องที่ ที่ได้กำหนดไว้ครบถ้วนแล้ว พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2517 บัญญัติถึงผลของการรับฟังความคิดเห็นไว้ในมาตรา 28⁸ ว่า หากเจ้าของที่ดินยินยอมให้ดำเนินการ จัดรูปที่ดินเกินกึ่งหนึ่งของบรรดาเจ้าของที่ดินทั้งหมด รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดท้องที่ ที่จะสำรวจเป็นเขตโครงการจัดรูปที่ดิน

3.1.3 พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518

พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 นับเป็นกฎหมายฉบับแรก ที่เปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม (Environment) ทั้งนี้ ตามมาตรา 19⁹ มีวัตถุประสงค์

⁷ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรส่งเสริมเกษตรกรรมของประเทศให้ เจริญก้าวหน้าและส่งเสริมให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น ในการนี้สมควร ดำเนินการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเสียใหม่ เพื่อให้ที่ดินทุกแปลงได้รับประโยชน์จากโครงการชลประทาน และการสาธารณูปโภคโดยทั่วถึงและเพื่อให้เกษตรกร ได้มีที่ดินของตนเองสำหรับประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่ง จะมีผลช่วยให้ฐานะในทางเศรษฐกิจของประเทศและของเกษตรกรมั่นคงขึ้น.

⁸ มาตรา 28 ในกรณีที่ได้สอบถามความสมัครใจของเจ้าของที่ดินตามมาตรา 14 (1) หรือมาตรา 27 ถ้าท้องที่นั้น เจ้าของที่ดินยินยอมมีจำนวนเกินกึ่งหนึ่งของบรรดาเจ้าของที่ดินทั้งหมดก็ให้ดำเนินการออกประกาศตามมาตรา 25 ต่อไป

⁹ มาตรา 19 เมื่อกรมโยธาธิการและผังเมืองจะวางหรือจัดทำผังเมืองรวมของท้องที่ใด ให้กรมโยธาธิการและผังเมือง แจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นของท้องที่นั้นทราบ และให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นนั้นมาแสดงความคิดเห็นต่อกรมโยธาธิการ และผังเมืองด้วย

ในการวางและจัดทำผังเมืองรวมใด ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นแล้วแต่กรณี จัดให้มีการโฆษณาให้ประชาชนทราบ แล้วจัดการประชุม ไม่น้อยกว่าหนึ่งครั้ง เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นของประชาชน

เพื่อการวางแผนและกำหนดประเภทการใช้ประโยชน์ของที่ดินให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และเอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม โดยจัดทำเป็นแผนผังแสดงประเภทการใช้ประโยชน์ของที่ดิน โครงการคมนาคมและการขนส่ง สาธารณูปโภค บริการสาธารณะและสภาพแวดล้อม พร้อมทั้งข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ดินประกอบแผนผังเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ดำรงรักษาเมืองหรือชนบท และบริเวณที่เกี่ยวข้อง¹⁰

3.1.3.1 หลักเกณฑ์และวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

บทบัญญัติกฎหมายกำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในขั้นตอนของการจัดทำผังเมือง โดยกำหนดให้จัดการโฆษณาให้ประชาชนทราบ และจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในท้องที่ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง ในกรณีการจัดทำผังเมืองรวม และไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง สำหรับกรณีจัดทำผังเฉพาะ และเมื่อจัดทำผังเมืองเสร็จแล้วให้ปิดประกาศแผนที่แสดงเขตของผังเมืองไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Government) หรือที่ว่าการอำเภอ (District Office) และสาธารณสถาน (Public Place) เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 90 วัน เพื่อเชิญชวนให้ผู้มีส่วนได้เสียตรวจสอบแผนผังและข้อกำหนดได้ที่กรมการผังเมือง หรือที่ทำการของเจ้าพนักงานท้องถิ่น หากผู้มีส่วนได้เสียประสงค์ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม หรือยกเลิกข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน ให้ทำหนังสือถึงกรมการผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่น ซึ่งต้องเสนอคำร้องพร้อมความเห็นต่อคณะกรรมการผังเมือง เพื่อวินิจฉัยชี้ขาดในขั้นสุดท้ายต่อไป¹¹

3.1.3.2 ผลของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

กฎกระทรวง ฉบับที่ 315 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง ข้อ 12¹² ได้กำหนดถึงผลของการรับฟังข้อคิดเห็นไว้ว่า ให้ผู้ดำเนินการจัดประชุม ซึ่งก็คือ กรมการผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่น แล้วแต่กรณี นำข้อคิดเห็นของผู้มีสิทธิแสดงข้อคิดเห็นและของคณะที่ปรึกษาผังเมืองไปประกอบการพิจารณาและจัดทำผังเมืองหรือทบทวนผังเมืองที่ได้วางและจัดทำขึ้นไว้แล้ว ก่อนที่จะนำเสนอคณะกรรมการผังเมืองพิจารณา

ในท้องที่ ที่จะมีการวางและจัดทำผังเมืองรวมนั้น ในการรับฟังข้อคิดเห็นนี้ จะกำหนดเฉพาะให้ผู้แทนของประชาชนเข้าร่วมการประชุมตามความเหมาะสมก็ได้ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการโฆษณา การประชุม และการแสดงข้อคิดเห็น ให้กำหนดโดยกฎกระทรวง.

¹⁰ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518.

¹¹ บวรศักดิ์ อุวรรณ โน และคณะ. (2553). อ้างแล้ว. หน้า 54.

¹² ข้อ 12 กรมการผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่น แล้วแต่กรณี นำข้อคิดเห็นของบุคคลตามข้อ 6 ข้อ 7 และของคณะที่ปรึกษาผังเมืองรวมตามข้อ 9 วรรคสอง ไปประกอบการพิจารณาและจัดทำผังเมืองหรือทบทวนผังเมืองที่ได้วางและจัดทำขึ้นไว้แล้ว ก่อนที่จะนำเสนอคณะกรรมการผังเมืองพิจารณา.

แม้กฎหมาย 3 ฉบับข้างต้น คือ พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2517 และพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 จะนำเรื่องการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนมาบัญญัติไว้ แต่กฎหมายทั้ง 3 ฉบับ ก็ไม่มี ความชัดเจนในเรื่องของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเท่าใดนัก ประกอบกับในช่วง ระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา ฝ่ายปกครองดำเนินการจัดให้มีโครงการขนาดใหญ่ที่มีความสำคัญและ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนอย่างมาก จึงมีเสียงเรียกร้องให้ฝ่ายปกครองเปิดโอกาสให้ ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อโครงการสำคัญเหล่านั้น ใน พ.ศ. 2539 รัฐบาล (Government) ในขณะนั้น¹³ จึงได้จัดทำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธี ประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539 ขึ้นเพื่อกำหนดรูปแบบ วิธีการ และหลักเกณฑ์ในการรับฟังความคิดเห็น ของประชาชนโดยวิธีประชาพิจารณ์

3.1.4 หลักเกณฑ์การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539

แนวคิดความเป็นมาของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็น สาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539 ภายหลังจากที่ได้มีการจัดทำไต่สวนสาธารณะในกรณี ชุมชนบ้านครัว¹⁴ ทำให้ประชาชนได้เห็นตัวอย่าง เห็นผลของการจำกัดอำนาจด้วยมาตรการ การไต่สวนสาธารณะ เป็นเหตุผลักดันให้เกิดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟัง ความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539 ซึ่งปรากฏอยู่ในคำแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี ซึ่งมีนายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นนายกรัฐมนตรี ที่แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของประชาชน

2) ส่งเสริมให้มีการแสดงความคิดเห็นในปัญหาสำคัญของชาติที่มีข้อโต้แย้งหลายฝ่าย โดยวิธีประชาพิจารณ์เพื่อเป็นแนวทางในการประกอบการตัดสินใจของรัฐบาลในการดำเนินงาน

เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล (Policy of Government) เป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพ รัฐบาลจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (Committee on Political Reform) โดยมีนายชุมพล ศิลปอาชา เป็นประธานกรรมการ มีนายโกศล พลกุล เป็นรองประธานกรรมการ

¹³ สมัยรัฐบาลของนายบรรหาร ศิลปะอาชา.

¹⁴ เป็นชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างทางด่วนสายแจ้งวัฒนะ- บางโคล่ โดยชาวชุมชนบ้านครัวได้ร่วมกับ ชุมชนเพื่อนบ้านใกล้เคียงต่อสู้คัดค้าน โครงการดังกล่าวมานาน ตั้งแต่สมัยที่ พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ในฐานะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งรับผิดชอบการทางพิเศษแห่งประเทศไทย ใช้มาตรการไต่สวนสาธารณะ เพื่อพิจารณาถึงความสมประ โยชน์และความจำเป็นของโครงการ.

คนที่ 1 และนายลิขิต ชีรเวทิน เป็นรองประธานกรรมการคนที่ 2 โดยให้คณะกรรมการดังกล่าว มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ คือ

1) จัดทำแผนพัฒนาการเมืองให้สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รวมทั้งเสนอแนวทางและวิธีการปฏิรูปการเมืองต่อคณะรัฐมนตรี

2) พิจารณาแนวทางการดำเนินการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 211

3) ตรวจสอบรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์กฎหมายที่ไม่สนองตอบบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แล้วดำเนินการยกเว้นหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือกำหนดแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ให้สนองตอบบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และเพื่อให้การปฏิรูปการเมืองเป็นไปอย่างรอบคอบและมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการปฏิรูปการเมืองจึงได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการตามคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง โดยได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาปรับปรุงบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง และวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิรูปการเมือง ซึ่งมีนายโกสิน พลกุล เป็นประธานอนุกรรมการ¹⁵

คณะอนุกรรมการชุดนี้ได้พิจารณาศึกษาเรื่องการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ (Public Hearing) แล้ว เห็นสมควรจัดทำร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ พ.ศ. .... ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้แก่หน่วยงานของรัฐในการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะเพื่อเป็นแนวทางการตัดสินใจในการดำเนินงานตาม โครงการของรัฐในเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม ชุมชน หรือที่มีผลกระทบอื่น ๆ ซึ่งอาจนำไปสู่ข้อโต้แย้งหลายฝ่ายและได้นำเสนอ คณะกรรมการปฏิรูปการเมือง พิจารณาแล้วเห็นชอบด้วย

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายโกสิน พลกุล) จึงได้เสนอร่างระเบียบดังกล่าว ต่อ นายบรรหาร ศิลปะอาชา นายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาลงนามและนำเสนอคณะรัฐมนตรี (Cabinet) เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาร่างระเบียบดังกล่าวแล้ว มีมติอนุมัติหลักการ และมอบให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (Deputy Prime Minister) ร่วมกับเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (Cabinet Secretary) ตรวจสอบพิจารณาในรายละเอียด แล้วนำเสนอ นายกรัฐมนตรี พิจารณาลงนามและดำเนินการต่อไปได้

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี และเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ตรวจร่างระเบียบดังกล่าวแล้ว ได้ปรับปรุงข้อเสียใหม่เป็น “ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟัง

¹⁵ โกสิน พลกุล. (2540). การรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการแผ่นดิน. กรุงเทพฯ: กราฟิคฟอร์แมท. หน้า 14.

ความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ....” และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้นำเสนอ นายกรัฐมนตรีพิจารณาลงนามและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 โดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 และแจ้งเวียนให้ส่วนราชการ (Government)¹⁶ และรัฐวิสาหกิจ (State Enterprise)¹⁷ ทราบและถือปฏิบัติต่อไปแล้ว¹⁸

ภายหลังการประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539 ตั้งแต่วันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 แล้ว ได้มีการดำเนินการรองรับระเบียบดังกล่าวในด้านต่าง ๆ พอสรุป ดังนี้

การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการที่ปรึกษาว่าด้วยประชาพิจารณ์ (The Advisory Board's public hearing.) และคณะทำงานเพื่อยกร่างหลักเกณฑ์ แนวทางการปฏิบัติงาน ตามระเบียบดังกล่าว

ตามที่ระเบียบดังกล่าวได้กำหนดไว้ในข้อ 4 ให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาว่าด้วยประชาพิจารณ์ ประกอบด้วย ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน มีกรรมการ โดยตำแหน่งจำนวน 4 คน และ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีก 4 คน นายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งที่ 83/2539 ลงวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2539 แต่งตั้งบุคคลต่อไปนี้ เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

- 1) นายลิขิต ชีรเวทิน
- 2) นายประมต นันทียกุล
- 3) นายเสรี วงษ์มณฑา
- 4) คุณหญิงชดช้อย โสภณพนิช

คณะกรรมการที่ปรึกษาว่าด้วยประชาพิจารณ์¹⁹ ได้มีคำสั่งที่ 1/2539 ลงวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2539 แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นคณะหนึ่ง โดยมีนายสุธี สุทธิสมบูรณ์ เป็นประธานคณะทำงาน

¹⁶ ส่วนราชการ (Government) หมายถึง หน่วยงานของรัฐที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ได้แก่ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น โปรดดู ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2552). *คำอธิบายกฎหมายปกครอง* (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 128.

¹⁷ รัฐวิสาหกิจ หมายถึง องค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งดำเนินกิจกรรมในทางอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม เพื่อผลิตสินค้าและบริการออกจำหน่ายและอยู่ภายใต้อำนาจชี้ขาดของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โปรดดู เรื่องเดียวกัน, หน้า 208.

¹⁸ โภคิน พลกุล. อ้างแล้ว. หน้า 15.

¹⁹ คณะกรรมการที่ปรึกษามีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการทำประชาพิจารณ์ ตลอดจนวินิจฉัยหรือตอบข้อหารือตามที่กำหนดในระเบียบนี้ รวมทั้งจัดทำรายงานประจำปีสรุปผลการทำประชาพิจารณ์ตามที่ได้รับรายงานจาก

และมีนายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนสานต์ รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา กับคุณหญิงชดช้อย โสภณพนิช เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ เพื่อพิจารณากร่างหลักเกณฑ์และแนวทางในการปฏิบัติงาน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539 เพื่อเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาว่าด้วยประชาพิจารณ์พิจารณา และจัดทำคู่มือการ ดำเนินงานตามระเบียบนี้ ตลอดจนปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาฯ มอบหมาย

คณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น ได้จัดทำร่างประกาศคณะกรรมการที่ปรึกษาว่าด้วยประชาพิจารณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการ ในการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์และหัวข้อการ จัดทำคู่มือการปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา ได้พิจารณาแล้ว ได้มีมติ มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการ ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างประกาศและหัวข้อการจัดทำคู่มือดังกล่าว แล้วจัดส่งระเบียบ ร่างประกาศ และหัวข้อการจัดทำคู่มือ ไปให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง พิจารณาเสนอข้อคิดเห็น เพื่อนำมาประมวลข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับปรุงให้สมบูรณ์และ ชัดเจนยิ่งขึ้น²⁰

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539 มีสาระสำคัญ ดังนี้

3.1.4.1 ผู้ที่มีหน้าที่กำกับดูแลและดำเนินการรับฟังความคิดเห็น

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539 กำหนดให้มีคณะกรรมการ 2 ชุด ดังนี้

1) คณะกรรมการที่ปรึกษาว่าด้วยประชาพิจารณ์ (The Advisory Board's Public Hearing)

คณะกรรมการที่ปรึกษาว่าด้วยประชาพิจารณ์ประกอบด้วย กรรมการ 10 คน²¹ ดังนี้

- (1) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ
- (2) ปลัดกระทรวงมหาดไทย
- (3) เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
- (4) เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (5) เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

คณะกรรมการประชาพิจารณ์เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539. ข้อ 5.

²⁰ ชาญชัย แสงศักดิ์. (2540). *การรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการแผ่นดิน*. กรุงเทพฯ: วิทยุชน. หน้า 32-34.

²¹ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539. ข้อ 4.

(6) รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ

(7) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสี่คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยสองคน และผู้ที่มีได้เป็นข้าราชการ สมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ หรือที่ปรึกษาของพรรคการเมืองอีกสองคน

คณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่กำกับดูแลการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย และกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการทำประชาพิจารณ์ รวมถึงวินิจฉัยหรือตอบข้อหารือตามที่กำหนดในระเบียบนี้ ตลอดจนจัดทำรายงานประจำปีสรุปผลการทำประชาพิจารณ์ตามที่ได้รับรายงานจากคณะกรรมการประชาพิจารณ์เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี²²

2) คณะกรรมการประชาพิจารณ์ (Committee Hearing)

เป็นคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นโดยรัฐมนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่ง และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าสามคน

ทั้งนี้ ประธานกรรมการและกรรมการต้องไม่มีส่วนได้เสียกับโครงการของรัฐในเรื่องนั้น กรรมการอย่างน้อยหนึ่งในสามให้ตั้งจากผู้ที่มีได้เป็นข้าราชการ สมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น²³

คณะกรรมการประชาพิจารณ์มีอำนาจ²⁴ ดังนี้

²² ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539. ข้อ 5

คณะกรรมการที่ปรึกษามีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการทำประชาพิจารณ์ ตลอดจนวินิจฉัยหรือตอบข้อหารือตามที่กำหนดในระเบียบนี้ รวมทั้งจัดทำรายงานประจำปี สรุปผลการทำประชาพิจารณ์ตามที่ได้รับรายงานจากคณะกรรมการประชาพิจารณ์เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี.

²³ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539. ข้อ 12

เมื่อรัฐมนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี เห็นสมควรจัดให้มีประชาพิจารณ์ในโครงการของรัฐเรื่องใด ให้แต่งตั้งคณะกรรมการประชาพิจารณ์ โครงการของรัฐในเรื่องนั้นประกอบด้วย ประธานกรรมการคนหนึ่ง และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าสามคน

ประธานกรรมการและกรรมการต้องไม่มีส่วนได้เสียกับโครงการของรัฐในเรื่องนั้น กรรมการอย่างน้อยหนึ่งในสามให้ตั้งจากผู้ที่มีได้เป็นข้าราชการ สมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น.

²⁴ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539. ข้อ 14

ให้การทำประชาพิจารณ์ ให้คณะกรรมการประชาพิจารณ์ดำเนินการ ดังนี้

(1) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับโครงการของรัฐที่จัดให้มีประชาพิจารณ์

(2) ประกาศให้ผู้มีส่วนได้เสียที่ประสงค์จะเสนอความคิดเห็นและผู้แทนหน่วยงานของรัฐ

ตลอดจนผู้ชำนาญการมาลงทะเบียนไว้กับคณะกรรมการประชาพิจารณ์ภายในเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ในกรณีจำเป็น ให้คณะกรรมการประชาพิจารณ์แต่งตั้งที่ปรึกษาได้

- (1) กำหนดสถานที่ และเวลาในการทำประชาพิจารณ์²⁵
- (2) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับโครงการของรัฐที่จัดให้มีประชาพิจารณ์
- (3) ประกาศให้ผู้ที่มีส่วนได้เสียที่ประสงค์จะแสดงความคิดเห็น ผู้แทนหน่วยงานของรัฐ ตลอดจนผู้ชำนาญการมาลงทะเบียนภายในเวลาที่กำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ในกรณีจำเป็นให้แต่งตั้งที่ปรึกษาได้
- (4) นัดวันประชุมครั้งแรก โดยแจ้งให้บรรดาผู้ลงทะเบียนไว้แล้วทราบ
- (5) นัดวันประชุมครั้งแรก ให้กำหนดประเด็นที่จะมีประชาพิจารณ์และปิดประกาศประเด็นดังกล่าว พร้อมทั้งวัน เวลา ที่จะประชุมครั้งต่อ ๆ ไป ให้ประชาชนทราบ
- (6) ให้ผู้แทนหน่วยงานของรัฐแถลงข้อเท็จจริง และความเห็นเกี่ยวกับโครงการของรัฐก่อนแล้ว จึงให้ผู้ชำนาญการหรือที่ปรึกษาแถลง ต่อจากนั้นจึงให้ผู้มีส่วนได้เสียแถลง เมื่อเสร็จสิ้นแล้วคณะกรรมการประชาพิจารณ์จะกำหนดให้ฝ่ายใดแถลง ชี้แจงหรือซักถามก่อนหลังก็ได้ และจะเปิดให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นด้วยก็ได้
- (7) ทำรายงานประชาพิจารณ์สรุปข้อเท็จจริง และผลของการประชาพิจารณ์²⁶

- (3) นัดวันประชุมครั้งแรกโดยแจ้งให้บรรดาผู้ลงทะเบียนไว้แล้วทราบ
- (4) ในวันประชุมครั้งแรก ให้กำหนดประเด็นที่จะมีประชาพิจารณ์และปิดประกาศประเด็นดังกล่าว พร้อมทั้งวันเวลาที่ประชุมครั้งต่อ ๆ ไป ให้ประชาชนทราบ ณ สถานที่ที่จัดให้มีประชาพิจารณ์
- (5) ให้ผู้แทนหน่วยงานของรัฐแถลงข้อเท็จจริงและความเห็นเกี่ยวกับโครงการของรัฐก่อนแล้วจึงให้ผู้ชำนาญการหรือที่ปรึกษาแถลง ต่อจากนั้นจึงให้ผู้มีส่วนได้เสียแถลง เมื่อเสร็จสิ้นแล้วคณะกรรมการประชาพิจารณ์จะกำหนดให้ฝ่ายใดแถลง ชี้แจงหรือซักถามก่อนหลังก็ได้ และจะเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นด้วยก็ได้

๑๓๑

๑๓๑

²⁵ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539. ข้อ 13
ให้คณะกรรมการประชาพิจารณ์กำหนดสถานที่ และเวลาในการทำประชาพิจารณ์ โดยคำนึงถึงความสะดวกของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ประชาพิจารณ์ต้องกระทำโดยเปิดเผย แต่คณะกรรมการประชาพิจารณ์จะสั่งห้ามมิให้บุคคลที่ก่อการรบกวนหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยเข้าฟังเฉพาะคราวก็ได้.

²⁶ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539. ข้อ 15
เมื่อคณะกรรมการประชาพิจารณ์รับฟังความคิดเห็นทุกฝ่ายเสร็จแล้ว ให้ทำรายงานประชาพิจารณ์ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- (1) รายชื่อกรรมการ ผู้มีส่วนได้เสีย ผู้แทนหน่วยงานของรัฐ ผู้ชำนาญการที่ปรึกษา
- (2) ข้อเท็จจริงโดยสรุปเกี่ยวกับวัน เวลา สถานที่ และการประชุม
- (3) ความเป็นมาและรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการของรัฐ

3.1.4.2 ผู้ที่ริเริ่มหรือขอให้มีการจัดทำประชาพิจารณ์

ผู้ที่ริเริ่มให้มีหรือขอให้มีการจัดทำประชาพิจารณ์มี 3 กรณี ได้แก่

1) ผู้มีอำนาจเห็นควรให้มีการจัดประชาพิจารณ์

ผู้มีอำนาจในที่นี้ หมายถึง ผู้มีอำนาจในหน่วยงานนั้น ๆ แล้วแต่กรณี เช่น รัฐมนตรีสำหรับราชการส่วนกลาง ผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับข้าราชการส่วนภูมิภาคหรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสำหรับราชการของกรุงเทพมหานคร โดยเห็นว่า การดำเนินงานตามโครงการของรัฐเรื่องใด ซึ่งหน่วยงานของรัฐในสังกัดจัดให้มีขึ้นอาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Environment) วัฒนธรรม (Culture) อาชีพ (Professional) ความปลอดภัย (Safety) วิถีชีวิต (Lifestyle) หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชุมชนหรือสังคม และอาจนำไปสู่ข้อโต้แย้งหลายฝ่าย จึงสมควรให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย หน่วยงานของรัฐและบุคคลอื่น ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางการประกอบการตัดสินใจของรัฐต่อไป²⁷

2) ผู้มีส่วนได้เสียขอให้มีการจัดประชาพิจารณ์โครงการรัฐที่ได้มีการดำเนินโครงการไปแล้ว

ผู้มีส่วนได้เสียเห็นว่าโครงการที่ดำเนินการไปแล้วมีผลกระทบเช่นเดียวกับกรณีข้อ 1) และต้องการให้มีการจัดทำประชาพิจารณ์ ดังนั้น ต้องมีการทำหนังสือไปยังหน่วยงานของรัฐเพื่อสอบถามหรือขอคำชี้แจงก่อน หากหน่วยงานมิได้ตอบหรือชี้แจงเป็นหนังสือภายใน 30 วัน หรือตอบหรือชี้แจงแล้วแต่ผู้มีส่วนได้เสียยังไม่พอใจและมีความประสงค์จะโต้แย้งหรือคัดค้านการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวแล้ว ในบางส่วนหรือทั้งหมด ก็ให้ยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อรัฐมนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งหน่วยงานของรัฐดังกล่าวสังกัดแล้วแต่กรณี เพื่อขอให้มีการประชาพิจารณ์ จากนั้น ผู้มีอำนาจจะพิจารณาว่า การทำประชาพิจารณ์จะ

(4) ข้อโต้แย้งของทุกฝ่ายและประเด็นที่กำหนดให้มีการประชาพิจารณ์

(5) ข้อสรุปหรือผลที่ได้จากประชาพิจารณ์ในด้านความเหมาะสม ผลกระทบทางเลือกอื่น

ถ้าหากมี และข้อสังเกตในการดำเนินงานตามโครงการของรัฐ.

²⁷ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539. ข้อ 7

เมื่อรัฐมนตรีสำหรับราชการส่วนกลาง ผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสำหรับราชการของกรุงเทพมหานคร เห็นว่าการดำเนินงานตามโครงการของรัฐเรื่องใดซึ่งหน่วยงานของรัฐในสังกัดจัดให้มีขึ้น อาจมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม อาชีพ ความปลอดภัย วิถีชีวิต หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชุมชนหรือสังคม และอาจนำไปสู่ข้อโต้แย้งหลายฝ่าย สมควรรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย หน่วยงานของรัฐและบุคคลอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางการประกอบการตัดสินใจของรัฐ รัฐมนตรีอาจสั่งให้มีการประชาพิจารณ์ตามระเบียบนี้ได้

เป็นประโยชน์ต่อการประชาสัมพันธ์การตรวจสอบเหตุผลและความจำเป็นหรือการแก้ไขปัญหา ในการดำเนินงานตามโครงการรัฐ ก็อาจสั่งให้มีประชาพิจารณ์ได้²⁸

3) หน่วยงานของรัฐเห็นว่า การจัดให้มีประชาพิจารณ์จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานตามโครงการของรัฐ

กรณีนี้ให้เสนอต่อรัฐมนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี พิจารณาก่อนหรือตรวจสอบข้อเท็จจริง แล้วจึงสั่งให้มีประชาพิจารณ์ในกรณีที่เหมาะสม²⁹

3.1.4.3 วิธีการประชาพิจารณ์³⁰

1) การประชาสัมพันธ์การจัดให้มีประชาพิจารณ์ ให้คณะกรรมการประชาพิจารณ์ ดำเนินการเพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียและผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูลในเรื่องที่จะมีการประชาพิจารณ์ โดยการปิดประกาศล่วงหน้าก่อนวันลงทะเบียนไม่น้อยกว่า 30 วัน นอกจากนี้ จะต้องมีการประกาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียง (Radio Station) และสถานีวิทยุโทรทัศน์ (Television Station) ในท้องที่ที่มีการประชาพิจารณ์ รวมทั้งโฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันของท้องถิ่นก่อนการลงทะเบียนจัดทำประชาพิจารณ์อย่างน้อย 7 วัน

²⁸ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539. ข้อ 8

ในกรณีที่ผู้มีส่วนได้เสียเห็นว่า โครงการของรัฐเรื่องใด หากดำเนินการไปแล้ว อาจมีผลกระทบตามข้อ 7 และประสงค์จะให้มีการประชาพิจารณ์เกี่ยวกับโครงการดังกล่าว ให้มีหนังสือไปยังหน่วยงานของรัฐเพื่อสอบถามหรือขอคำชี้แจง หากหน่วยงานของรัฐมิได้ตอบหรือชี้แจงเป็นหนังสือภายใน 30 วัน หรือตอบหรือชี้แจงแล้ว แต่ผู้มีส่วนได้เสียยังไม่พอใจและประสงค์จะโต้แย้งหรือคัดค้านการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวบางส่วนหรือทั้งหมด ก็ให้ยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อรัฐมนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งหน่วยงานของรัฐดังกล่าวสังกัด แล้วแต่กรณีเพื่อขอให้มีการประชาพิจารณ์

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่งแล้ว หากรัฐมนตรี ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี พิจารณาเห็นว่ากรณีต้องด้วยข้อ 7 และยังไม่เคยมีประชาพิจารณ์ในประเด็นดังกล่าวมาก่อน ทั้งการทำประชาพิจารณ์จะเป็นประโยชน์ต่อการประชาสัมพันธ์ การตรวจสอบเหตุผลและความจำเป็นหรือการแก้ปัญหา ในการดำเนินงานตามโครงการของรัฐ ก็อาจสั่งให้มีประชาพิจารณ์ตามระเบียบนี้ได้

๓๓๓

๓๓๓

²⁹ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539. ข้อ 9

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐพิจารณาเห็นว่า การจัดให้มีประชาพิจารณ์จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานตามโครงการของรัฐ ก็ให้เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเข้าสังกัด ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี และให้นำความในวรรคสองของข้อ 8 มาใช้บังคับ.

³⁰ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539. ข้อ 11-14.

2) การลงทะเบียนประชาพิจารณ์ ให้คณะกรรมการประชาพิจารณ์กำหนดจำนวนผู้มีส่วนได้เสียตามที่เห็นสมควร เพื่อลงทะเบียนร่วมประชุมประชาพิจารณ์ ให้หน่วยงานของรัฐ หรือผู้มีส่วนได้เสียแต่งตั้งผู้ชำนาญการ (Professional) และแจ้งให้คณะกรรมการประชาพิจารณ์ทราบก่อนวันลงทะเบียน

3) คณะกรรมการประชาพิจารณ์ประชุมเพื่อพิจารณากำหนดประเด็นและระยะเวลาการประชุม รวมทั้งแบ่งกลุ่มของผู้เข้าร่วมประชาพิจารณ์ แจ้งให้ผู้ลงทะเบียนทราบประเด็นที่จะประชาพิจารณ์ การแบ่งกลุ่มและช่วงของการประชาพิจารณ์ของกลุ่มต่าง ๆ ภายหลังจากวันลงทะเบียนไม่เกิน 7 วัน

4) ให้กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียแจ้งรายชื่อตัวแทนของกลุ่มต่อคณะกรรมการประชาพิจารณ์ภายใน 15 วัน ภายหลังจากวันลงทะเบียน

5) ให้คณะกรรมการประชาพิจารณ์ ต้องรวบรวมเอกสาร โครงการที่จะจัดให้มีการประชาพิจารณ์และแจ้งวันนัดประชุมประชาพิจารณ์ให้ผู้ลงทะเบียนทราบไม่น้อยกว่า 30 วัน จากวันลงทะเบียน

6) ในวันจัดทำประชาพิจารณ์ ให้ประธานกรรมการประชาพิจารณ์ ซึ่งเป็นประธานที่ประชุมมีอำนาจควบคุมการประชุม โดยกำหนดให้ผู้แทนหน่วยงานของรัฐแถลงข้อเท็จจริงและความเห็นเกี่ยวกับโครงการตามประเด็นที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงให้ผู้ชำนาญการหรือที่ปรึกษาแถลง และให้ผู้มีส่วนได้เสียหรือตัวแทนของผู้มีส่วนได้เสียที่ได้ลงทะเบียนไว้แล้ว แถลงตามประเด็นการประชาพิจารณ์ที่กำหนดไว้

7) เมื่อเสร็จสิ้นการประชาพิจารณ์ ให้คณะกรรมการประชาพิจารณ์จัดประชุมลงมติในประเด็นที่มีการประชาพิจารณ์ทุกประเด็น

8) ให้คณะกรรมการประชาพิจารณ์จัดทำรายงานตามระเบียบดังกล่าวภายใน 45 วัน โดยให้เก็บไว้ที่หน่วยงานของรัฐที่จัดให้มีประชาพิจารณ์อย่างน้อย 1 ชุด และต้องประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

3.1.4.4 ค่าใช้จ่ายในการจัดทำประชาพิจารณ์

ให้เบิกจ่ายจากหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ โครงการที่จัดให้มีการประชาพิจารณ์ โดยให้รวมถึงค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์ การเตรียมเอกสาร และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตามระเบียบของทางราชการ

3.1.4.5 ผลของการประชาพิจารณ์

ให้หน่วยงานของรัฐ นำข้อสรุป และข้อเสนอแนะที่ได้จากการจัดทำประชาพิจารณ์ไปพิจารณาใช้เป็นแนวทางหรือข้อมูลประกอบการตัดสินใจของรัฐ¹¹

3.1.4.6 สภาพปัญหาและอุปสรรคอันเกิดจากการทำประชาพิจารณ์ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539

การศึกษากรณีศึกษาการจัดทำประชาพิจารณ์ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539 ทำให้ทราบว่า การจัดทำประชาพิจารณ์ดังกล่าว ประสบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ซึ่งสามารถสรุปประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ ๆ ได้ดังนี้ คือ

1) ปัญหาที่เกิดจากการตัดสินใจก่อนการจัดทำประชาพิจารณ์

โครงการ โรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน (บ่อนอก) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้ทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้ากับบริษัท กัลฟ์ เพาเวอร์ เจนเนอเรชั่น จำกัด เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2540 แต่ได้จัดทำประชาพิจารณ์ เมื่อวันที่ 10 ถึง 12 กันยายน พ.ศ. 2542 โครงการ โรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน (หินกรูด) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้เซ็นสัญญาซื้อขายไฟฟ้ากับบริษัทยูเนียนเพาเวอร์ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2540 แต่ได้จัดประชาพิจารณ์ เมื่อวันที่ 24 ถึง 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543 โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติ ไทย-มาเลเซีย และโรงแยกก๊าซธรรมชาติ ไทย-มาเลเซีย การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยได้ทำสัญญากับบริษัทเปโตรนาส โดยคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้มีการลงนามในสัญญาร่วม 4 ฉบับ อาทิ การร่วมทุนระหว่างการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย สัญญาซื้อขายก๊าซแปลง A-18 เป็นต้น เมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2542 แต่ได้จัดประชาพิจารณ์ เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2543 และวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2543

การที่รัฐบาลได้ตัดสินใจอนุมัติโครงการต่าง ๆ ไปก่อนแล้ว จึงจัดให้มีการจัดทำประชาพิจารณ์นั้น ส่งผลให้ประชาชนซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับโครงการ เห็นว่า การจัดทำประชาพิจารณ์เป็นการดำเนินการทางพิธีการ และการจัดทำประชาพิจารณ์ก็เพื่อให้โครงการดังกล่าว สามารถดำเนินต่อไปได้ โดยอ้างว่า ได้จัดทำประชาพิจารณ์แล้ว ประชาชนตลอดจนผู้มีส่วนได้เสีย จึงไม่ให้ความสำคัญการจัดทำประชาพิจารณ์โครงการต่าง ๆ ของภาครัฐ

¹¹ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539. ข้อ 21

ผลที่ได้จากประชาพิจารณ์ย่อมใช้เป็นแนวทางหรือข้อมูลประกอบการตัดสินใจของรัฐให้การดำเนินงานตามโครงการของรัฐ มิใช่การตัดสินใจเด็ดขาดที่จะต้องดำเนินการตามนั้นในปัญหาที่มีข้อโต้เถียงหลายฝ่าย แต่ทั้งนี้ไม่ว่ารัฐจะตัดสินใจดำเนินการตามผลที่ได้จากประชาพิจารณ์หรือไม่ก็ตาม ให้หน่วยงานของรัฐรับข้อสรุปและข้อเสนอแนะที่ได้จากประชาพิจารณ์ไปพิจารณาด้วย.

2) ปัญหาในเรื่องการให้ข้อมูลข่าวสารก่อนการจัดทำประชาพิจารณ์

ในการจัดทำประชาพิจารณ์โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน (หินกรูด) โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน (บ่อนอก) โครงการท่อก๊าซธรรมชาติ ไทย - มาเลเซีย และโครงการ โรงแยกก๊าซธรรมชาติ ไทย - มาเลเซีย นั้น ประสบปัญหาหนึ่งทำนองเดียวกัน คือ เรื่อง การให้ข้อมูลข่าวสารในเรื่องที่จะจัดประชาพิจารณ์ เนื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดประชาพิจารณ์ ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบว่า จะจัดให้มีการประชาพิจารณ์เรื่องใด ประเด็นใด และจะจัดประชาพิจารณ์เรื่องดังกล่าวในวัน เวลา และสถานที่ใด นอกจากนี้ ก่อนการจัดทำประชาพิจารณ์ คณะกรรมการประชาพิจารณ์ก็ไม่เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการทั้งหมด รวมทั้งรายงานผลการศึกษา EIA³² ให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียได้ทราบโดยตรงไปตรงมา ข้อมูลที่เผยแพร่ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการประชาสัมพันธ์โครงการ ซึ่งมีลักษณะพื้น ๆ และชี้ให้เห็นเฉพาะข้อดีของโครงการ อันทำให้ฝ่ายคัดค้านขาดข้อมูลสำหรับการพิจารณาตรวจสอบก่อนที่จะเข้าร่วมประชุมประชาพิจารณ์

3) ปัญหาในเรื่องผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการประชาพิจารณ์และความเป็นกลางของคณะกรรมการประชาพิจารณ์

ประเด็นที่ถูกหยิบยกมาใช้ในการคัดค้านคณะกรรมการประชาพิจารณ์ คือ ความไม่เป็นกลางของคณะกรรมการประชาพิจารณ์ เนื่องจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539 ข้อ 12 กำหนดให้หน่วยงานเจ้าของโครงการเป็นผู้เสนอเรื่องให้รัฐมนตรี หรือผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี เป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการประชาพิจารณ์ขึ้น ดังนั้น กลุ่มผู้คัดค้านจึงเกิดความไม่เชื่อมั่นว่า คณะกรรมการประชาพิจารณ์จะมีความเป็นกลางหรือไม่ ดังที่เกิดขึ้นกับ โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ทั้ง 2 โครงการ คือ โครงการโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน (บ่อนอก) และโครงการโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน (หินกรูด) โดยหลังจากมีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2541 มอบหมายให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือร่วมการจัดทำประชาพิจารณ์ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนนั้น รัฐมนตรีทั้ง 3 กระทรวงได้พิจารณาแล้วมีความเห็นร่วมกันให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสาวิตรี โพธิวิหค)

³² การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment) เป็นการศึกษาเพื่อคาดการณ์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งในทางบวกและทางลบจากการพัฒนาโครงการหรือกิจการที่สำคัญ เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม และใช้ในการประกอบการตัดสินใจพัฒนาโครงการกิจการ ผลการศึกษาจัดทำเป็นเอกสารเรียกว่า รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.

รับผิดชอบในการจัดทำประชาพิจารณ์ ซึ่งต่อมารัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 19/2542 ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 แต่งตั้งคณะกรรมการประชาพิจารณ์โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 11 คน โดยมี ศาสตราจารย์ ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต เป็นประธานกรรมการประชาพิจารณ์ และมีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการประชาพิจารณ์ หลังจากการแต่งตั้งคณะกรรมการประชาพิจารณ์กลุ่มผู้คัดค้านได้ทำหนังสือเรียกร้องให้ถอดถอนกรรมการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการออก คือ ศาสตราจารย์ ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต ประธานกรรมการประชาพิจารณ์ เนื่องจากเป็นประธานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีส่วนผลักดันโครงการดังกล่าว³³

กรณีโครงการท่อส่งก๊าซ ไทย - มาเลเซีย และโครงการ โรงแยกก๊าซธรรมชาติ ไทย - มาเลเซีย จังหวัดสงขลา การจัดทำประชาพิจารณ์โครงการนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม (นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ) เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำประชาพิจารณ์ โดยได้มีคำสั่งกระทรวงอุตสาหกรรมที่ 53/2543 ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543 แต่งตั้งคณะกรรมการประชาพิจารณ์โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติ ไทย - มาเลเซีย และโครงการ โรงแยกก๊าซธรรมชาติ ไทย - มาเลเซีย จำนวน 10 คน โดยมี พลเอกจรัล กุลละวณิชช์ เป็นประธานกรรมการประชาพิจารณ์ และให้สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการประชาพิจารณ์ แต่เนื่องจากก่อนหน้านี้ พลเอกจรัล กุลละวณิชช์ ซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการ ได้เคยให้สัมภาษณ์ โดยชี้ให้เห็นถึงข้อดีของโครงการนี้ จึงทำให้มีการคัดค้านการแต่งตั้งประธานกรรมการประชาพิจารณ์

4) ปัญหาที่เกิดจากการคัดเลือกผู้เข้าร่วมประชาพิจารณ์

การคัดเลือกผู้เข้าร่วมประชุมประชาพิจารณ์เป็นอีกประเด็นหนึ่ง ซึ่งเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ของประชาชน ตลอดจนผู้เข้าร่วมประชาพิจารณ์ เนื่องจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539 มิได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมในการประชุมประชาพิจารณ์ไว้ จึงเป็นอำนาจของคณะกรรมการประชาพิจารณ์ที่จะพิจารณาผู้ที่จะเข้าร่วมประชาพิจารณ์ เช่น กรณี โรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน (บ่อนอก) และโครงการ โรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน (หินกรูด) คณะกรรมการประชาพิจารณ์กำหนดว่า ผู้ที่จะได้รับอนุญาตให้เข้าร่วมประชุมประชาพิจารณ์ จะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก คือ กลุ่มผู้มี

³³ นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2548). *กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=840>. [2558, 20 กรกฎาคม].

ส่วนได้เสีย³⁴ ประกอบด้วย บริษัทเจ้าของโครงการกับชาวบ้านที่คัดค้าน กับอีกกลุ่ม คือ ผู้ไม่มีส่วนได้เสีย ได้แก่ ประชาชนทั่วประเทศ จากการกำหนดข้างต้น มีประชาชนจำนวนมาก มาลงทะเบียนเพื่อขอเข้าร่วมประชุมประชาพิจารณ์ ดังนั้น คณะกรรมการประชาพิจารณ์จึงจำเป็นต้องคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมที่จะเข้าร่วมประชุมประชาพิจารณ์ หลังจากทีคณะกรรมการประชาพิจารณ์ได้ดำเนินการคัดเลือกผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมประชาพิจารณ์แล้ว ฝ่ายคัดค้านได้ทักท้วงว่า มีรายชื่อคนตายได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมประชุมประชาพิจารณ์ด้วย หรือในกรณีโครงการก่อสร้างท่าอากาศยาน ไทย - มาเลเซีย และโครงการ โรงแยกก๊าซธรรมชาติ ไทย - มาเลเซีย นั้น มีผู้ประสงค์แจ้งความจำนงเข้าร่วมประชุมประชาพิจารณ์จำนวนไม่ต่ำกว่า 13,613 คน ฝ่ายเลขานุการจึงมีหนังสือแจ้งให้ผู้ประสงค์เข้าร่วมประชุมประชาพิจารณ์ ส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุมประมาณ 1,800 คน การคัดเลือกผู้เข้าร่วมด้วยวิธีการคัดเลือกกันเองของผู้ลงทะเบียนทั้งสิ้น 680 คน ส่วนที่เหลือใช้วิธีจับสลาก อย่างไรก็ตาม ฝ่ายคัดค้านได้ทักท้วงเช่นเดียวกันว่า มีรายชื่อคนตายได้คัดเลือกให้เข้าประชุมประชาพิจารณ์อีกเช่นกัน

5) ปัญหาในเรื่องผู้ดำเนินการจัดทำประชาพิจารณ์

การจัดทำประชาพิจารณ์นั้น ฝ่ายเลขานุการก็ถือว่ามีความสำคัญ เนื่องจากเป็นผู้บริหารจัดการ การจัดทำประชาพิจารณ์ จากการจัดทำประชาพิจารณ์ที่ผ่าน ๆ มา ฝ่ายเลขานุการประชาพิจารณ์จะใช้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานเจ้าของโครงการมารับหน้าที่ดังกล่าว เช่น กรณีโครงการ โรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน (บ่อนอก) และโครงการ โรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน (หินกรูด) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการ หรือกรณีโครงการท่าอากาศยาน ไทย - มาเลเซีย และโครงการ โรงแยกก๊าซธรรมชาติ ไทย - มาเลเซีย สำนักงานกระทรวงเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการ ทำให้การทำงานของฝ่ายเลขานุการประชาพิจารณ์เป็นไปอย่างไม่เต็มที่ เนื่องจากเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานเจ้าของโครงการ จะต้องทำงาน 2 หน้าที่ คือ ทำงานประจำในหน่วยงานของตน และทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการประชาพิจารณ์โครงการนั้น ๆ ด้วย ดังนั้น ฝ่ายเลขานุการของโครงการจึงประสบปัญหาต้องแบ่งเวลาจากการทำงานประจำ มาทำหน้าที่จัดประชาพิจารณ์ จึงทำให้การบริหารจัดการจัดทำประชาพิจารณ์เป็นไปอย่างไม่เต็มที่ และไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะต้องรับผิดชอบทำงานทั้ง 2 หน้าที่ในเวลาเดียวกัน

³⁴ ผู้มีส่วนได้เสีย คือ บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากกิจกรรม ซึ่งอาจจะได้รับผลกระทบทางบวกหรือทางลบได้.

ส่วนได้เสีย³⁴ ประกอบด้วย บริษัทเจ้าของโครงการกับชาวบ้านที่คัดค้าน กับอีกกลุ่ม คือ ผู้ไม่มีส่วนได้เสีย ได้แก่ ประชาชนทั่วประเทศ จากการกำหนดข้างต้น มีประชาชนจำนวนมาก มาลงทะเบียนเพื่อขอเข้าร่วมประชุมประชาพิจารณ์ ดังนั้น คณะกรรมการประชาพิจารณ์จึงจำเป็นต้องคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมที่จะเข้าร่วมประชุมประชาพิจารณ์ หลังจากที่คณะกรรมการประชาพิจารณ์ได้ดำเนินการคัดเลือกผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมประชาพิจารณ์แล้ว ฝ่ายคัดค้านได้ทักท้วงว่า มีรายชื่อคนตายได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมประชุมประชาพิจารณ์ด้วย หรือในกรณีโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติ ไทย - มาเลเซีย และโครงการ โรงแยกก๊าซธรรมชาติ ไทย - มาเลเซีย นั้น มีผู้ประสงค์แจ้งความจำนงเข้าร่วมประชุมประชาพิจารณ์จำนวนไม่ต่ำกว่า 13,613 คน ฝ่ายเลขานุการจึงมีหนังสือแจ้งให้ผู้ประสงค์เข้าร่วมประชุมประชาพิจารณ์ ส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุมประมาณ 1,800 คน การคัดเลือกผู้เข้าร่วมด้วยวิธีการคัดเลือกกันเองของผู้ลงทะเบียนทั้งสิ้น 680 คน ส่วนที่เหลือใช้วิธีจับสลาก อย่างไรก็ตาม ฝ่ายคัดค้านได้ทักท้วงเช่นเดียวกันว่า มีรายชื่อคนตายได้คัดเลือกให้เข้าประชุมประชาพิจารณ์อีกเช่นกัน

5) ปัญหาในเรื่องผู้ดำเนินการจัดทำประชาพิจารณ์

การจัดทำประชาพิจารณ์นั้น ฝ่ายเลขานุการก็ถือว่ามีความสำคัญ เนื่องจากเป็นผู้บริหารจัดการ การจัดทำประชาพิจารณ์ จากการจัดทำประชาพิจารณ์ที่ผ่าน ๆ มา ฝ่ายเลขานุการประชาพิจารณ์จะใช้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานเจ้าของโครงการมารับหน้าที่ดังกล่าว เช่น กรณีโครงการ โรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน (บ่อนอก) และโครงการ โรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน (หินกรูด) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการ หรือกรณีโครงการท่อก๊าซธรรมชาติ ไทย - มาเลเซีย และโครงการ โรงแยกก๊าซธรรมชาติ ไทย - มาเลเซีย สำนักงานกระทรวงเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการ ทำให้การทำงานของฝ่ายเลขานุการประชาพิจารณ์เป็นไปอย่างไม่เต็มที่ เนื่องจากเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานเจ้าของโครงการ จะต้องทำงาน 2 หน้าที่ คือ ทำงานประจำในหน่วยงานของตน และทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการประชาพิจารณ์โครงการนั้น ๆ ด้วย ดังนั้น ฝ่ายเลขานุการของโครงการจึงประสบปัญหาต้องแบ่งเวลาจากการทำงานประจำ มาทำหน้าที่จัดประชาพิจารณ์ จึงทำให้การบริหารจัดการจัดทำประชาพิจารณ์เป็นไปอย่างไม่เต็มที่ และไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะต้องรับผิดชอบทำงานทั้ง 2 หน้าที่ในเวลาเดียวกัน

³⁴ ผู้มีส่วนได้เสีย คือ บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากกิจกรรม ซึ่งอาจจะได้รับผลกระทบทางบวกหรือทางลบได้.

6) ปัญหาในเรื่องงบประมาณ³⁵

ในการจัดทำประชาพิจารณ์แต่ละ โครงการจะต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ตามประกาศคณะกรรมการที่ปรึกษาว่าด้วยประชาพิจารณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์ และวิธีการในการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ ข้อ 5 ได้กำหนดให้หน่วยงานเจ้าของ โครงการเป็นผู้รับผิดชอบงบประมาณในการจัดทำประชาพิจารณ์ จึงเกิดภาวะกับหน่วยงานเจ้าของ โครงการในการจัดสรรงบประมาณมาใช้ในการจัดทำประชาพิจารณ์ เพราะการจัดทำประชาพิจารณ์แต่ละ โครงการนั้น จะต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ซึ่งในบางครั้งหน่วยงานเจ้าของ โครงการ มิได้ตั้งงบประมาณในส่วนนี้ไว้ จึงต้องของบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น เช่น กรณี โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน (บ่อนอก) และ โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน (หินกรูด) หน่วยงานผู้รับผิดชอบ โครงการ ไม่มีงบประมาณ จึงต้องใช้งบประมาณจากหน่วยงานอื่น คือ งบประมาณสนับสนุนจากกองทุนกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค เป็นต้น

7) ปัญหาที่เกิดจากการไม่เข้าร่วมในการจัดทำประชาพิจารณ์

การไม่เข้าร่วมประชาพิจารณ์ เป็นปัญหาที่ทำให้การจัดประชาพิจารณ์ ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพราะทำให้ไม่ทราบถึงความคิดเห็นของกลุ่มผู้ไม่เข้าร่วมประชาพิจารณ์ได้ ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มผู้คัดค้านมักจะเป็นกลุ่มที่ไม่เข้าร่วมในการประชาพิจารณ์ เช่น โครงการโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน (บ่อนอก) กำหนดให้มีการจัดประชาพิจารณ์ในวันที่ 10 ถึง 12 กันยายน พ.ศ. 2542 รวมระยะเวลา 3 วัน เมื่อถึงวันประชาพิจารณ์ คือ วันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2542 ก่อนที่ถึงเวลาประชุมประชาพิจารณ์ กลุ่มผู้คัดค้านซึ่งประกอบด้วยชาวบ้านจากตำบลบ่อนอก ตำบลคลองวาฬ อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ และตำบลกุยเหนือ อำเภอกุยบุรี ได้มาชุมนุมกันที่บริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอเมืองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากนั้นเดินไปตามถนนในเขตเทศบาลเมือง โดยถือแผ่นป้ายคัดค้านโรงไฟฟ้าถ่านหินและการจัดทำประชาพิจารณ์ และได้ใช้รถยนต์เปิดปราศรัยโจมตีการจัดทำประชาพิจารณ์ นอกจากนี้ หลังจากที่ประธานคณะกรรมการประชาพิจารณ์ (ดร.ตีปพนนท์ เกตุทัต) และคณะได้เปิดประชุมเพื่อจัดทำประชาพิจารณ์ ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งมีผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมเพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงประมาณ 30 หน่วยงาน เช่น ผู้ประกอบการ โรงไฟฟ้าเอกชน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กรมประมง กรมเจ้าท่า สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เป็นต้น โดยในระหว่างการทำประชาพิจารณ์ นายสุชิน ช่อระหงษ์ ประธานคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อนอก พร้อมด้วยสมาชิกได้ขอเข้าพบประธานกรรมการประชาพิจารณ์ เพื่อยื่นหนังสือมติองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อนอก ที่ได้มีการประชุมสมัยที่ 2/2542 เมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2542 ไม่เห็นชอบการก่อสร้าง

³⁵ ในปัจจุบันประเทศไทยไม่มีกองทุนเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังเช่น สหรัฐอเมริกา.

โรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน (บ่อนอก) ให้แก่ประธานคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ จากนั้น นายประเทือง สุขสม แกนนำกลุ่มรักท้องถิ่นบ่อนอก ได้ชี้แจงเจตนาในการยื่นมติว่า การก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน (บ่อนอก) เป็นสิ่งที่ชาวบ้านในท้องถิ่นและบริเวณใกล้เคียงไม่ต้องการ รวมทั้งการทำประชาสัมพันธ์ผิดหลักการ ไม่โปร่งใสและผิดขั้นตอน ประธานคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ได้ชี้แจงว่า ได้ตรวจสอบกับหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำประชาสัมพันธ์โครงการนี้แล้ว ไม่พบว่าดำเนินการผิดกฎหมายหรือขัดต่อหลักการใด ๆ และอนุญาตให้ชาวบ้านกลุ่มผู้คัดค้านเข้าร่วมประชาสัมพันธ์เป็นกรณีพิเศษ แต่ชาวบ้านกลุ่มผู้คัดค้านก็ยังไม่เข้าร่วมประชุมประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ ยังมีชาวบ้านกลุ่มผู้คัดค้านการจัดทำประชาสัมพันธ์ นำโดยนายจอย ตันติวรรณ กำนันตำบลบ่อนอก ได้รวมตัวคัดค้านและเปิดเวทีปราศรัยบริเวณหน้าศาลากลางจังหวัด ซึ่งอยู่ตรงกันข้ามกับหอประชุมที่จัดทำประชาสัมพันธ์ การที่ประชาชนกลุ่มผู้คัดค้านไม่เข้าร่วมประชุมประชาสัมพันธ์ ทำให้ไม่ทราบถึงรายละเอียดต่าง ๆ ของโครงการที่หน่วยราชการนำมาชี้แจง และทำให้กลุ่มผู้คัดค้านไม่สามารถแสดงความคิดเห็นของตนให้กรรมการประชาสัมพันธ์และผู้เกี่ยวข้องในหน่วยงานต่าง ๆ ทราบ ตลอดจนกลุ่มผู้คัดค้านไม่สามารถซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการได้ ดังนั้น การไม่เข้าร่วมกระบวนการประชาสัมพันธ์ ก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ทำให้การจัดการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดทำประชาสัมพันธ์

8) ปัญหาที่เกิดจากผู้มีอำนาจตัดสินใจไม่ให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ

หลังจากจัดทำประชาสัมพันธ์แล้ว คณะกรรมการประชาสัมพันธ์จะทำรายงานเสนอต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจ เพื่อประกอบการพิจารณาของผู้มีอำนาจตัดสินใจ ซึ่งจากที่ผ่าน ๆ มา ปรากฏว่า ผู้มีอำนาจตัดสินใจมักจะไม่ให้ความสำคัญต่อรายงานดังกล่าว และไม่ให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ และตัดสินใจตรงข้ามกับรายงานผลการจัดทำประชาสัมพันธ์ สำหรับกรณีโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน (บ่อนอก) และโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน (หินกรูด) นั้น คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ไม่ได้มีการวินิจฉัยอย่างเด็ดขาดในรายงานผลการจัดประชาสัมพันธ์ว่า โครงการดังกล่าว ควรสร้างหรือไม่ควรสร้าง แต่เสนอแนวทางกว้าง ๆ ไว้ 3 ทางเลือก คือ ให้สร้างได้ หรือสร้างไม่ได้ และจะรอไปก่อน เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงไม่สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ผู้มีอำนาจตัดสินใจตัดสินใจตามรายงานผลการประชาสัมพันธ์หรือไม่ กรณีตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนอีกกรณีหนึ่ง คือ โครงการทางด่วนแยกอูรุพงษ์ – ราชดำริ เนื่องจากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามโครงการนี้ เป็นการนำรูปแบบการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีประชาสัมพันธ์มาใช้เป็นครั้งแรกในประเทศไทย โดยที่ในขณะนั้นยังไม่มีกฎหมายหรือระเบียบกำหนดรูปแบบและวิธีการในการรับฟังความคิดเห็นโดยวิธีประชาสัมพันธ์ไว้เลย โครงการดังกล่าวได้มีการจัดทำประชาสัมพันธ์ถึง 2 รอบ ซึ่งรายงานผลการจัดทำประชาสัมพันธ์ของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์

ในรอบแรกนั้น คณะกรรมการประชาสัมพันธ์มีมติชี้ขาดว่า การดำเนินโครงการดังกล่าว ไม่เป็นประโยชน์กับการจราจร และไม่เป็นประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ ขณะที่ยังจะสร้างผลกระทบรุนแรงต่อชุมชน และภารกิจจะตกแก่ชุมชนบ้านคร้วมากจนไม่เป็นธรรม หลังจากที่รัฐบาลได้รับรายงานดังกล่าวแล้ว มิได้ตัดสินใจใด ๆ ทั้งสิ้น จนต้องมีการจัดประชาสัมพันธ์ในรอบที่สอง ซึ่งคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ก็ยังยืนยันในมติเดิมให้ยกเลิกโครงการดังกล่าว แต่ในที่สุดคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538 ให้ก่อสร้างต่อไปได้ โดยเล็กลงไปในคลอง เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อน้อยที่สุด จากมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้มีอำนาจตัดสินใจไม่ให้ความสำคัญต่อรายงานประชาสัมพันธ์ โดยการตัดสินใจตรงกันข้ามกับรายงานผลการจัดทำประชาสัมพันธ์ และไม่ได้ให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจดังกล่าว¹⁶

3.1.4.7 กรณีศึกษา โครงการที่จัดทำประชาสัมพันธ์ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาสัมพันธ์ พ.ศ. 2539

นับแต่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาสัมพันธ์ พ.ศ. 2539 มีผลใช้บังคับ ได้มีการจัดทำประชาสัมพันธ์ในกิจการที่สำคัญหลายเรื่องด้วยกัน ได้แก่ โครงการโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน บ้านบ่อนอก โครงการโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน บ้านหินกรูด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติ ไทย – มาเลเซีย

1) โครงการ โรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหินบ้านบ่อนอก บ้านหินกรูด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

(1) ความเป็นมา

ใน พ.ศ. 2535 รัฐบาลได้ประกาศนโยบายที่จะสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมกระแสไฟฟ้า เพื่อลดภาระการลงทุนของภาครัฐ ต่อมาใน พ.ศ. 2537 คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ได้เสนอให้ภาคเอกชนผลิตกระแสไฟฟ้าขายให้แก่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยคณะรัฐมนตรีสมัยนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี¹⁷ ได้อนุมัติแผนการดำเนินโครงการรับซื้อกระแสไฟฟ้างดงกล่าว เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2537 หลังจากนั้น การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้ประกาศเชิญชวนเอกชนเข้าร่วมประมูลโครงการผู้ผลิตไฟฟ้าอิสระ เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2537 มีบริษัทยื่นข้อเสนอให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยพิจารณาจำนวน 32 ราย ต่อมาใน พ.ศ. 2538 การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยตกลงทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้าจากเอกชนตามโครงการตัวอย่างดังกล่าวจำนวน 7 ราย แยกเป็น

¹⁶ นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2548). *กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=840>. [2558, 20 กรกฎาคม].

¹⁷ นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2535 ถึงวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2538.

โครงการโรงไฟฟ้าเอกชนในพื้นที่ชลบุรีจำนวน 2 ราย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์จำนวน 2 ราย จังหวัดระยองจำนวน 1 ราย จังหวัดสมุทรปราการจำนวน 1 ราย และจังหวัดราชบุรีจำนวน 1 ราย สำหรับโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าจำนวน 2 โครงการ ที่จะก่อสร้างในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์นั้น การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้ทำสัญญาซื้อขายไฟฟ้ากับบริษัทเอกชน 2 บริษัท คือ (1) บริษัทกัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชัน จำกัด เพื่อดำเนินโครงการโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน โดยมีพื้นที่ก่อสร้างบริเวณบ้านบ่อนอก ตำบลบ่อนอก อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2) บริษัทยูเนียน เพาเวอร์ ดีเวลลอปเมนต์ จำกัด เพื่อดำเนินโครงการโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน³⁸ โดยมีพื้นที่ก่อสร้างบริเวณบ้าน โลกตาหอม ตำบลธงชัย อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การดำเนินโครงการโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน บ้านบ่อนอก และโครงการโรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน บ้านหินกรูด นั้น ถูกต่อต้านจากประชาชนเรื่อยมา จนกระทั่งประชาชนได้รวมตัวกันชุมนุมคัดค้านและปิดกั้นการจราจรบนถนนเพชรเกษม ในระหว่างวันที่ 9-10 ธันวาคม พ.ศ. 2541 ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของทางราชการและประชาชน เพื่อแก้ไขความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนที่เกิดจากโครงการดังกล่าว คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2541 มอบหมายให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยหารือร่วมกันจัดประชาพิจารณ์ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในฐานะผู้มีส่วนได้เสียในการดำเนินโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าทั้ง 2 แห่ง ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีความเห็นร่วมกันให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสาวิตรี โพธิวิหค) รับผิดชอบในการจัดประชาพิจารณ์ภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539

(2) การแต่งตั้งคณะกรรมการประชาพิจารณ์

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสาวิตรี โพธิวิหค) ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 19/2542 ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 แต่งตั้งคณะกรรมการประชาพิจารณ์โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย

(2.1) ศาสตราจารย์ ดร.สิปปนนท์ เกตุทัต ประธานกรรมการ

(2.2) ศาสตราจารย์ นายแพทย์วันชัย วัฒนศัพท์ กรรมการ

³⁸ ถ่านหินถูกนำมาใช้ประโยชน์อย่างแพร่หลายเนื่องจากมีแหล่งสำรองกระจายอยู่ทั่วโลกและปริมาณค่อนข้างมาก การขุดถ่านหินขึ้นมาใช้ประโยชน์ไม่ยุ่งยากซับซ้อนและมีราคาถูกกว่าน้ำมัน ถ่านหินส่วนใหญ่จึงถูกนำมาเป็นเชื้อเพลิงในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่ใช้หม้อน้ำร้อนในกระบวนการผลิต เช่น การผลิตไฟฟ้า การถลุงโลหะ การผลิตปูนซีเมนต์ การบ่มใบยาสูบ และการผลิตอาหาร เป็นต้น.

(2.3) รองศาสตราจารย์ ดร.พรายพล คุ้มทรัพย์ กรรมการ

(2.4) พลเรือเอกเกาะหลัก เจริญรุกษ์ กรรมการ

(2.5) นายเกียรติพงษ์ น้อยใจบุญ กรรมการ

(2.6) นายไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ กรรมการ

(2.7) ศาสตราจารย์พิชิต สกกุลพราหมณ์ กรรมการ

(2.8) นายวิรัช จีระแพทย์ กรรมการ

(2.9) นายวรินทร์ เทียมจรัส กรรมการ

(2.10) ศาสตราจารย์ ดร.สุจิต บุญบงการ กรรมการ

(2.11) นายอานูภาพ สุนอนันต์ กรรมการ

ทั้งนี้ ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการประชาพิจารณ์ของทั้ง 2 โครงการ³⁹

(3) การจัดทำประชาพิจารณ์

คณะกรรมการประชาพิจารณ์ได้จัดทำประชาพิจารณ์โครงการ โรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน บ้านบ่อนอก เมื่อวันที่ 10-12 กันยายน พ.ศ. 2542 และ โครงการ โรงไฟฟ้าพลังงานถ่านหิน บ้านหินกรูด เมื่อวันที่ 24-25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543

2) โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติ ไทย – มาเลเซีย

(1) ความเป็นมา

ก่อน พ.ศ. 2522 ประเทศไทยและประเทศมาเลเซียต่างอ้างสิทธิตามกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับเส้นแบ่งเขตไหล่ทวีปบริเวณอ่าวไทยตอนล่าง ทำให้เกิดปัญหาพื้นที่ทับซ้อนกัน ภายหลังได้แก้ปัญหาดังกล่าว โดยรัฐบาลไทยและรัฐบาลมาเลเซียได้ตกลงร่วมกันแสวงหาประโยชน์จากพื้นที่ทับซ้อนดังกล่าว ในสัดส่วนที่เท่ากัน และมีการลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ในการพัฒนาพื้นที่ที่เหลื่อมล้ำ เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2522 ที่จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อดังองค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย (Malaysia-Thailand Joint Development Area หรือ “MTJD”) เพื่อรวมสิทธิแทนรัฐบาลทั้งสองในการดูแลการสำรวจและแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรปิโตรเลียม⁴⁰

³⁹ นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2548). *กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=840>. [2558, 20 กรกฎาคม].

⁴⁰ ปิโตรเลียม เป็นสารประกอบไฮโดรคาร์บอนอันสลับซับซ้อน ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติในชั้นหินใต้พื้นผิวโลก มีธาตุที่เป็นองค์ประกอบหลักคือ ไฮโดรเจน และคาร์บอน ได้จากการสลายตัวของอินทรีย์สารจำนวนมาก ทับถมกันในหินตะกอน ภายใต้อุณหภูมิและความดันมหาศาล เมื่อนำมากลั่นจะได้ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น ก๊าซหุงต้ม น้ำมัน

ในพื้นที่พัฒนาร่วมองค์กรร่วมไทย-มาเลเซีย ได้เห็นชอบให้ผู้ประกอบการได้รับสิทธิเข้าทำสัญญากับองค์กรร่วมเพื่อสำรวจพื้นที่ เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2537 ประกอบด้วย 1) แปลง A 18 พื้นที่ประมาณร้อยละ 40 ของพื้นที่ทั้งหมด ผู้ถือหุ้นคือบริษัทไตรตันออยล์จากประเทศไทย (50%) กับบริษัทเปโตรนาส ซาริกาตี จากประเทศมาเลเซีย (50%) โดย 2 บริษัทดังกล่าวได้ตั้งบริษัทดำเนินงานในแปลงสำรวจคือ บริษัท Carigali – Triton Operating Company Sdn. Bhd. (CTOC) 2) แปลงสำรวจหมายเลข B-17 และ C-19 ผู้ถือหุ้นคือบริษัทการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) สำรวจและผลิตปิโตรเลียม อินเตอร์เนชันแนล จำกัด จากประเทศไทย (50%) กับบริษัทเปโตรนาส ซาริกาตี จากประเทศมาเลเซีย (50%) โดยบริษัททั้ง 2 ได้ตั้งบริษัทดำเนินงานในแปลงสำรวจ คือ Carigali – PTTEPI Operating Company Sdn., Bhd. (CPOC) บริษัทผู้ดำเนินงานได้เจาะหลุมสำรวจทั้งสิ้น 16 หลุม พบแหล่งก๊าซธรรมชาติ 8 แหล่ง ปริมาณก๊าซไม่ต่ำกว่า 9.5 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต จึงมีการเจรจาซื้อขายก๊าซกัน จนกระทั่งวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2541 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้ ปตท. ร่วมซื้อก๊าซธรรมชาติกับเปโตรนาสจากพื้นที่พัฒนาร่วมบนหลักการ 50% ต่อ 50% โดยมีนายกรัฐมนตรีของทั้งสองประเทศเป็นประธานและสักขีพยานในพิธีลงนามใน Head of Agreement – Gas Sale Agreement (GSA-HOA)

หลังจากนั้นใน พ.ศ. 2542 คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2542 เห็นชอบให้การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยร่วมทุนกับบริษัท PETROLIAM NASIONAL BERHAD หรือ “เปโตรนาส” เพื่อดำเนินโครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติ ไทย-มาเลเซีย และ โครงการโรงแยกก๊าซธรรมชาติ ไทย-มาเลเซีย โดยให้กระทรวงอุตสาหกรรมรับความเห็นสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีที่ให้จัดทำประชาพิจารณ์โครงการดังกล่าว ภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539

(2) การแต่งตั้งคณะกรรมการประชาพิจารณ์

กระทรวงอุตสาหกรรม (นายสุวัจน์ ลิมปตพัฒนกุล) ได้มีคำสั่งที่ 53/2543 ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543 แต่งตั้งคณะกรรมการประชาพิจารณ์โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติ ไทย-มาเลเซีย และ โครงการโรงแยกก๊าซธรรมชาติ ไทย-มาเลเซีย เพื่อทำหน้าที่รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย เสนอต่อรัฐบาลตามกระบวนการตัดสินใจต่อไป โดยคณะกรรมการประชาพิจารณ์โครงการดังกล่าวประกอบด้วย

เบนซิน น้ำมันก๊าด น้ำมันดีเซล น้ำมันเตา ยางมะตอย รวมทั้งเคมีภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช พลาสติก และยางสังเคราะห์ เป็นต้น.

- (2.1) พลเอกจรัล กุลละวณิชย์ ประธานกรรมการ
- (2.2) นายวิรัช จีระแพทย์ กรรมการ
- (2.3) นายไพโรจน์ อินทศิริสวัสดิ์ กรรมการ
- (2.4) นายอัมพร ค้วงปาน กรรมการ
- (2.5) นายอาศิส พิทักษ์คุมพล กรรมการ
- (2.6) นายอุดม สุกกิจ กรรมการ
- (2.7) นายวิทยา งานทวี กรรมการ
- (2.8) นายมนัส สงวนดีกุล กรรมการ
- (2.9) คุณหญิงทองทิพ รัตนะรัต กรรมการ

ทั้งนี้ ให้สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการประชาพิจารณ์โครงการก่อสร้างท่าอากาศยาน ไทย-มาเลเซีย และโครงการโรงแยกก๊าซธรรมชาติ ไทย-มาเลเซีย⁴¹

(3) การจัดทำประชาพิจารณ์

คณะกรรมการประชาพิจารณ์ได้จัดทำประชาพิจารณ์ทั้ง 2 โครงการ เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2543 และวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2543

3.2 การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

3.2.1 ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ....

3.2.1.1 ความเป็นมาในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ....

เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติเรื่องการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไว้ในมาตรา 59 ซึ่งบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวได้กำหนดให้ “กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เป็นไปตามกฎหมายบัญญัติ” ดังนั้นเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 59 รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ จึงได้ขอให้ทบวงมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. .... เรียบร้อยแล้ว

⁴¹ นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2548). กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=840>. [2558, 20 กรกฎาคม].

รองนายกรัฐมนตรี นายพิชัย รัตตกุล ได้มีคำสั่งให้นำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เสนอคณะกรรมการนโยบายและประสานงานการดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญพิจารณา ก่อนเสนอคณะกรรมการนโยบายและประสานงานการดำเนินการให้รัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2542 คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว และได้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2543 ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. .... ตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอและให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ตรวจสอบพิจารณา โดยรับข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรี และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องไปประกอบการพิจารณา และเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งในปัจจุบันร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. .... จึงอยู่ในระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีเหตุผลว่าการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติราชการเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่ง ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันจะทำให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ได้ตรงความต้องการที่แท้จริงของประชาชนและโดยมีมาตรา 59 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง เหตุผลตลอดจนแสดงความคิดเห็นของตนก่อนที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นจะอนุญาตหรือสั่งการให้ดำเนินโครงการหรือกระทำการที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใด ที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

3.2.1.2 หลักเกณฑ์และวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

ประเภทของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน มี 2 ประเภท คือ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแบบเป็นทางการ และการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแบบไม่เป็นทางการ

1) การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแบบไม่เป็นทางการมี 2 กรณี คือ

(1) หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนที่ตัดสินใจพิจารณาอนุญาต หรือดำเนินการ โครงการของรัฐหรือกิจการนั้น ซึ่งมีผลกระทบต่อสุขภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใด ที่เกี่ยวกับบุคคลหรือท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐต้องเปิดเผยข้อมูล คำชี้แจง และแสดงเหตุผล เพื่อให้ประชาชนผู้ได้รับ

ผลกระทบได้รับทราบ ให้หน่วยงานของรัฐกำหนดวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ให้เหมาะสมกับลักษณะ โครงการหรือกิจกรรม ซึ่งมีวิธีการ ดังต่อไปนี้⁴²

- (1.1) การสัมภาษณ์รายบุคคล
- (1.2) การรับฟังความคิดเห็นทางโทรศัพท์
- (1.3) การสำรวจความคิดเห็น
- (1.4) การแสดงความคิดเห็นโดยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
- (1.5) การพบปะแบบไม่เป็นทางการ
- (1.6) การสนทนากลุ่มย่อย
- (1.7) การประชุมเชิงปฏิบัติการ
- (1.8) การประชุมระดับที่ปรึกษา
- (1.9) การอภิปรายสาธารณะ
- (1.10) การประชาพิจารณ์
- (1.11) วิธีอื่นตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

⁴² ร่างพระราชบัญญัติการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. .... มาตรา 17 ในการจัดรับฟังความคิดเห็น ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาดำเนินการให้เหมาะสมกับลักษณะ โครงการหรือกิจกรรม โดยคำนึงถึงการสร้างความเข้าใจและการรับรู้ความต้องการของประชาชนผู้ได้รับผลกระทบอย่างทั่วถึง ตามวิธีการ ดังต่อไปนี้

- (1) การสัมภาษณ์รายบุคคล
- (2) การรับฟังความเห็นทางโทรศัพท์
- (3) การสำรวจความคิดเห็น
- (4) การแสดงความคิดเห็นโดยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
- (5) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร
- (6) การพบปะแบบไม่เป็นทางการ
- (7) การสนทนากลุ่มย่อย
- (8) การประชุมเชิงปฏิบัติการ
- (9) การประชุมระดับที่ปรึกษา
- (10) การอภิปรายสาธารณะ
- (11) การประชาพิจารณ์
- (12) วิธีอื่นตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

หลักเกณฑ์และวิธีการ ในการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ คณะกรรมการประกาศกำหนด.

หน่วยงานของรัฐที่จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน จะต้องเผยแพร่ข้อเท็จจริงให้แก่ประชาชนทราบ ดังต่อไปนี้⁴³

- (1) สาระสำคัญของการดำเนินการ
- (2) สถานที่ วิธีการ ขั้นตอนและระยะเวลาที่จะดำเนินการ
- (3) เหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการ
- (4) ผลกระทบของการดำเนินการ ทั้งผลดีและผลเสียที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้ง

มาตรการแก้ไขในกรณีที่มีผลเสีย

- (5) บทวิเคราะห์ความคุ้มค่าของโครงการ เมื่อพิจารณาจากผลกระทบ

ทั้งผลดีและผลเสีย

- (6) รายละเอียดอื่นใด ที่เพียงพอให้เข้าใจลักษณะการดำเนินการ

ประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่หน่วยงานของรัฐ จะต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน มีดังต่อไปนี้

- (1) กรณีที่กฎหมายกำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
- (2) กรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- (3) กรณีที่อื่นที่มีผลกระทบตามลักษณะ หรือขอบเขตที่กำหนดในกฎกระทรวง

การประชาสัมพันธ์การจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น ประกาศให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบให้ทราบว่า จะจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น ระยะเวลาและสถานที่ ตลอดจนรายละเอียดอื่น ที่เพียงพอแก่การที่ประชาชนจะเข้าใจ และสามารถแสดงความคิดเห็นได้ และแจ้งให้คณะกรรมการที่ปรึกษาการรับฟังความคิดเห็นทราบ⁴⁴

⁴³ ร่างพระราชบัญญัติการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. .... มาตรา 16 โครงการหรือกิจกรรมใด ที่ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีข้อเท็จจริง ดังต่อไปนี้ เพื่อเผยแพร่หรือให้ประชาชนตรวจสอบได้

- (1) สาระสำคัญของการดำเนินการ
- (2) สถานที่ วิธีการ ขั้นตอนและระยะเวลาที่จะดำเนินการ
- (3) เหตุผล และความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการ
- (4) ผลกระทบของการดำเนินการ ทั้งผลดีและผลเสียที่อาจเกิดขึ้น
- (5) บทวิเคราะห์ความคุ้มค่าของโครงการ เมื่อพิจารณาจากผลกระทบตาม (4)
- (6) รายละเอียดอื่นใด ที่จะเพียงพอให้เข้าใจลักษณะการดำเนินการ

ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดแนวทางการดำเนินการจัดให้มีข้อเท็จจริงและการเผยแพร่ตามวรรคหนึ่ง เพื่อให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติได้.

⁴⁴ ร่างพระราชบัญญัติการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. .... มาตรา 18 เมื่อหน่วยงานของรัฐแห่งใด เริ่มจะพิจารณาโครงการหรือกิจกรรมใด และเป็นโครงการหรือกิจกรรมตามมาตรา 14 ให้หน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

ผลของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน⁴⁵

เมื่อการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเสร็จสิ้นลง หน่วยงานของรัฐต้องเปิดเผยการแสดงผลการแสดงความคิดเห็นให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ และหน่วยงานของรัฐต้องนำผลของการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณา

ถ้าหน่วยงานของรัฐเห็นว่า จำเป็นต้องดำเนินการตาม โครงการหรือกิจกรรมต่อไป โดยมีมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบตามที่ประชาชนแสดงความคิดเห็น หรือได้ทำความเข้าใจกับประชาชนที่ได้รับผลกระทบ จนเห็นชอบโครงการหรือกิจกรรมนั้น ให้หน่วยงานของรัฐประกาศแสดงความจำเป็นและเหตุผลที่สมควรให้ดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมนั้น และระบุ วัน เวลา สถานที่ เพื่อให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบที่สิทธิแสดงความเห็นคัดค้านการดำเนินการโครงการ หรือกิจกรรมภายในกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า 15 วัน ถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ไม่มีการยื่นคัดค้าน ให้ถือว่าโครงการหรือกิจกรรมนั้น ได้รับฟังความคิดเห็นแล้ว

(2) ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ เข้าชื่อร้องขอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อให้คณะกรรมการที่ปรึกษาการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนพิจารณาสั่งให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการรับฟังความคิดเห็น

พิจารณากำหนดวิธีการรับฟังความคิดเห็น ตามมาตรา 17 เพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงและรับฟังความคิดเห็นเบื้องต้นของประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ

ให้หน่วยงานของรัฐตามวรรคหนึ่ง ประกาศให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบได้ทราบการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น ซึ่งอย่างน้อยต้องจัดให้มีการประกาศในบริเวณที่จะอนุญาตหรือดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมนั้น ในประกาศดังกล่าวต้องมีข้อความแจ้งให้ทราบวิธีการรับฟังความคิดเห็น ระยะเวลา สถานที่ ตลอดจนรายละเอียดอื่นที่เพียงพอแก่การที่ประชาชนจะเข้าใจ และสามารถแสดงความคิดเห็นได้ ในการนี้ คณะกรรมการอาจกำหนดแนวทางเพื่อเป็นมาตรฐานในการจัดให้มีการประกาศ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติก็ได้

เมื่อหน่วยงานของรัฐจัดให้มีการประกาศตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้แจ้งต่อคณะกรรมการเพื่อทราบ

๑๓๑

๑๓๑

⁴⁵ ร่างพระราชบัญญัติการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. .... มาตรา 20 หน่วยงานของรัฐต้องนำผลการแสดงความคิดเห็นที่ดำเนินการ ตามมาตรา 18 มาประกอบการพิจารณา ถ้าหน่วยงานของรัฐเห็นว่า จำเป็นต้องดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมนั้นต่อไป โดยมีมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบตามที่ประชาชนแสดงความคิดเห็นแล้ว หรือได้ทำความเข้าใจกับประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ จนเห็นชอบโครงการหรือกิจกรรมแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐประกาศแสดงความจำเป็นและเหตุผลที่สมควรให้ดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมนั้น

ประกาศตามวรรคหนึ่ง ต้องระบุ วัน เวลา และสถานที่ เพื่อให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบมีสิทธิแสดงความเห็นคัดค้านการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมนั้น ได้ภายในเวลาที่เหมาะสม ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ไม่มีการยื่นคัดค้านให้ถือว่า โครงการหรือกิจกรรมนั้น ได้รับฟังความคิดเห็นแล้ว

๑๓๑

๑๓๑

2) การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแบบทางการ

การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในกรณีนี้เกิดขึ้นจากการที่หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น และประกาศแสดงความจำเป็นต้องดำเนิน โครงการหรือกิจกรรม กฎหมายกำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นอย่างเป็นทางการ

การที่หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นอย่างเป็นทางการ ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้⁴⁶

(1) ให้อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นที่มีเขตอำนาจศาลในท้องที่ ที่จะดำเนิน โครงการหรือกิจกรรม แต่งตั้งคณะผู้รับฟังความคิดเห็นจากบัญชีรายชื่อของคณะกรรมการที่ปรึกษา การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และให้หน่วยงานของรัฐแจ้งการดำเนินการ ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษาการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทราบ

(2) ให้คณะผู้รับฟังความคิดเห็นพิจารณา กำหนดวิธีการรับฟังความคิดเห็น ให้เหมาะสมกับสภาพของ โครงการหรือกิจกรรม หรือลักษณะของการคัดค้าน จากข้อมูลของ โครงการและรายละเอียดของคำคัดค้าน

(3) ให้คณะผู้รับฟังความคิดเห็นประกาศ วิธีการ ขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็น กำหนดประเด็นปัญหาที่จะรับฟังความคิดเห็น กำหนดตัวแทนผู้ได้รับผลกระทบที่จะเสนอข้อคิดเห็น รวมถึงข้อมูลที่จำเป็นของ โครงการหรือกิจกรรม

⁴⁶ ร่างพระราชบัญญัติการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ... มาตรา 22 การจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น อย่างเป็นทางการ ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) ให้หน่วยงานของรัฐมีหนังสือแจ้งอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น ที่มีเขตอำนาจศาลในท้องที่ ที่จะดำเนินการ โครงการหรือกิจกรรมนั้น เพื่อแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญจากบัญชีรายชื่อตามมาตรา 13 เป็นคณะผู้รับฟังความคิดเห็น พร้อมทั้งมีหนังสือแจ้งการดำเนินการให้คณะกรรมการทราบด้วย

(2) ให้คณะผู้รับฟังความคิดเห็นรวบรวมข้อมูลของโครงการหรือกิจกรรม และรายละเอียดคำคัดค้าน เพื่อนำมาพิจารณากำหนดวิธีการรับฟังความคิดเห็น ให้เหมาะสมกับสภาพของโครงการหรือกิจกรรม หรือ ลักษณะของการคัดค้าน ซึ่งต้องเป็นวิธีการตามที่กำหนดในมาตรา 17

(3) ให้คณะผู้รับฟังความคิดเห็นประกาศวิธีการรับฟังความคิดเห็น โดยต้องแสดงข้อมูลที่จำเป็นของโครงการหรือกิจกรรม ประเด็นปัญหาที่จะมีการรับฟังความคิดเห็น การกำหนดตัวแทนกลุ่มบุคคลผู้ได้รับผลกระทบที่จะเสนอข้อคิดเห็น การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประชาชน และขั้นตอนการดำเนินการรับฟังความคิดเห็น

(4) เมื่อดำเนินการรับฟังความคิดเห็นเสร็จสิ้น ให้คณะผู้รับฟังความคิดเห็นจัดทำรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นจัดส่งให้หน่วยงานของรัฐ คณะกรรมการ และประกาศโดยเปิดเผย เพื่อให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบสามารถตรวจสอบได้

(4) ให้คณะผู้รับฟังความคิดเห็น จัดทำรายงานสรุปการรับฟังความคิดเห็น ส่งให้แก่คณะกรรมการที่ปรึกษาการรับฟังความคิดเห็นหน่วยงานของรัฐ และประชาชนสามารถตรวจสอบได้

3.2.1.3 ผลของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

หน่วยงานของรัฐก่อนที่จะตัดสินใจพิจารณาอนุญาตหรือดำเนินโครงการ หรือกิจกรรม เมื่อหน่วยงานของรัฐสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นให้นำมาประกอบการพิจารณาความจำเป็นของโครงการหรือกิจกรรม มาตรการในการป้องกัน และการแก้ไขผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นความคุ้มค่าของประโยชน์สาธารณะและทางเลือกที่เหมาะสม

3.2.1.4 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

ถ้าโครงการหรือกิจกรรมของรัฐดำเนินการเอง ให้เป็นภาระของผู้ขออนุญาต หรือผู้มีสิทธิดำเนินโครงการหรือกิจกรรม

3.2.1.5 การทบทวนโดยศาล⁴⁷

ถ้าหน่วยงานของรัฐไม่จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น หรือไม่ดำเนินการจัดให้มีข้อเท็จจริงตามที่กฎหมายกำหนด ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีสิทธิฟ้องต่อศาลปกครอง เพื่อบังคับให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการให้ถูกต้องตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้

3.2.2 หลักเกณฑ์การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548

3.2.2.1 ความเป็นมาของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548⁴⁸

สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 59 บัญญัติรับรองว่า ประชาชนมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจงและเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐ ก่อนการอนุญาต หรือการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมใด ที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียอื่นใด ที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็น

⁴⁷ ร่างพระราชบัญญัติการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. .... มาตรา 25 ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐ ไม่ดำเนินการจัดให้มีข้อเท็จจริงตามมาตรา 16 หรือไม่จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นตามมาตรา 18 หรือมาตรา 21 ให้ผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิฟ้องต่อศาลปกครอง เพื่อบังคับให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการให้ถูกต้องตามขั้นตอนของพระราชบัญญัตินี้ได้.

⁴⁸ ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. (ม.ป.ป.). *คู่มือปฏิบัติงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ.2548 ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ*. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี. หน้า 6-9.

ของตนในเรื่องนั้น ซึ่งต่อมา ทบวงมหาวิทยาลัยได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ... ต่อคณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีมีมติให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา

ระหว่างที่ร่างพระราชบัญญัติการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ... ยังไม่มีผลบังคับใช้ นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี ในขณะนั้น ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 245/2546 ลงวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2546 แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539 ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เพื่อใช้บังคับในระหว่างที่ร่างพระราชบัญญัติการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. .... ยังไม่ผ่านรัฐสภา

ต่อมานายกรัฐมนตรีได้ลงนามในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2548 และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้นำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 ทั้งนี้ มีผลบังคับให้หน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติและดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบ ตั้งแต่วันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2548 เป็นต้นไป

การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นสาระสำคัญของการทำงานของระบอบประชาธิปไตยอันเป็นการปกครอง “โดยประชาชนเพื่อประชาชน” โดยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจะทำให้ฝ่ายบริหารได้รับข้อมูล หรือความคิดเห็นจากประชาชนเกี่ยวกับเรื่องที่น่ามาออกรับฟังความคิดเห็นเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการตัดสินใจว่า สมควรดำเนินการอย่างไร กับเรื่องที่น่ามาออกรับฟังความคิดเห็นนั้น และกำหนดแนวทางที่เหมาะสมและเพียงพอในการป้องกันหรือเยียวยาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการตัดสินใจนั้น

ใน พ.ศ. 2539 รัฐบาลได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539 เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานของรัฐจัดการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยตรง วิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบดังกล่าว จำกัดเพียงวิธีประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เพียงอย่างเดียว ซึ่งวิธีการดังกล่าวเหมาะสมกับบางสถานการณ์เท่านั้น จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงหลักการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้เหมาะสมยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับหลักสากลเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน จึงได้เกิดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 ขึ้น

3.2.2.2 ขอบเขตการใช้บังคับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548

1) โครงการของรัฐ⁴⁹

กรณีหน่วยงานของรัฐจะต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 จะต้องเป็นการดำเนินการ “โครงการของรัฐ” ดังนี้

(1) เป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

(2) เป็นโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจหรือสังคม เช่น การสร้างเขื่อนหรือการสร้างถนน เป็นต้น

(3) หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเอง ให้สัมปทาน หรืออนุญาตให้บุคคลอื่นทำ เช่น บริษัท ก. ได้รับสัมปทานการก่อสร้างสะพานจากองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นเจ้าของโครงการ เป็นต้น

(4) เกิดผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย วิถีชีวิต หรือส่วนได้เสียเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น

กรณีตัวอย่างโครงการของรัฐที่ต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548

(1) โครงการที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมและมีผลกระทบอย่างกว้างขวาง เช่น โครงการก่อสร้างสถานที่กำจัดขยะ โครงการก่อสร้างถนน โครงการก่อสร้างคันกั้นน้ำ โครงการสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น

(2) โครงการของรัฐที่ไม่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) เช่น เขื่อนกักเก็บน้ำหรืออ่างน้ำที่มีปริมาตรเก็บกักน้ำน้อยกว่า 100 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือมีพื้นที่เก็บกักน้ำน้อยกว่า 15 ตารางกิโลเมตร การชลประทานที่มีพื้นที่การชลประทานน้อยกว่า 80,000 ไร่ เป็นต้น

2) หน่วยงานของรัฐ

หน่วยงานของรัฐที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 คือ

⁴⁹ ข้อ 4. โครงการของรัฐ หมายความว่า การดำเนินโครงการของหน่วยงานของรัฐ อันเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจหรือสังคม ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐหรือโดยวิธีการให้สัมปทานหรืออนุญาตให้บุคคลอื่นทำ ทั้งนี้ บรรดาที่มีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย วิถีชีวิต หรือส่วนได้เสียเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น.

(1) ราชการส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวง กรม
 (2) ราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ จังหวัด อำเภอ
 (3) ราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เทศบาลเมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล

(4) หน่วยงานอื่นใดของรัฐ คือ หน่วยงานในฝ่ายบริหารราชการแผ่นดิน และไม่รวมถึงองค์กรอิสระตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ

(5) รัฐวิสาหกิจ⁵⁰

3) ผู้มีส่วนได้เสีย

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 ได้ให้คำนิยามคำว่า “ผู้มีส่วนได้เสีย”⁵¹ หมายถึง ผู้ซึ่งอาจได้รับความเดือดร้อนหรือความเสียหายโดยตรงจากการดำเนินงานตามโครงการของรัฐ

4) รัฐมนตรี

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับคำว่า “รัฐมนตรี”⁵² ดังนี้

(1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวง

(2) นายกรัฐมนตรีในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชาของสำนักนายกรัฐมนตรีและส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม ซึ่งไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง

3.2.2.3 หน้าที่และวิธีการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐในการเผยแพร่ข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

1) ก่อนเริ่มโครงการของรัฐ⁵³

⁵⁰ ข้อ 4. หน่วยงานของรัฐ หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นใดของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ.

⁵¹ ข้อ 4. ผู้มีส่วนได้เสีย หมายความว่า ผู้ซึ่งอาจได้รับความเดือดร้อนหรือความเสียหายโดยตรงจากการดำเนินงานตามโครงการของรัฐ.

⁵² ข้อ 4. รัฐมนตรี หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวง และให้หมายรวมถึงนายกรัฐมนตรีในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชาของสำนักนายกรัฐมนตรีและส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม ซึ่งไม่ได้สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง.

⁵³ ข้อ 5. ก่อนเริ่มดำเนินการ โครงการของรัฐ หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ ต้องจัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลตามข้อ 7 ให้ประชาชนทราบ และจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยวิธีใด วิธีหนึ่ง หรือหลายวิธีตามข้อ 9 ด้วยก็ได้

ก่อนเริ่มดำเนินโครงการของรัฐ คือ ตั้งแต่คิดริเริ่มที่จะดำเนินโครงการ หน่วยงานของรัฐจะต้องเผยแพร่ข้อมูลให้กับประชาชนทราบและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือหลายวิธีก็ได้ เช่น การสำรวจความคิดเห็นหรือการประชุมปรึกษาหารือกับคนในชุมชน เป็นต้น

2) ข้อมูลโครงการของรัฐที่จะต้องเผยแพร่แก่ประชาชน⁵⁴

ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการของรัฐที่ประชาชนจะได้รับรู้ อย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อมูล ดังต่อไปนี้

- (1) เหตุผลความจำเป็น และวัตถุประสงค์ของโครงการ
- (2) สาระสำคัญของโครงการ
- (3) ผู้ดำเนินการ
- (4) สถานที่ที่จะดำเนินการ
- (5) ขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการ
- (6) ผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการ
- (7) ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชน รวมทั้งมาตรการป้องกัน แก้ไข หรือ

เยียวยา

- (8) ประมาณการค่าใช้จ่ายและที่มาของเงิน

⁵⁴ ข้อ 7. ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการของรัฐที่หน่วยงานของรัฐ ต้องเผยแพร่แก่ประชาชน อย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อมูล ดังต่อไปนี้

- (1) เหตุผลความจำเป็น และวัตถุประสงค์ของโครงการ
- (2) สาระสำคัญของโครงการ
- (3) ผู้ดำเนินการ
- (4) สถานที่ที่จะดำเนินการ
- (5) ขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการ
- (6) ผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการ
- (7) ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชน ที่อยู่อาศัยหรือประกอบอาชีพอยู่ในสถานที่ ที่จะดำเนินโครงการและพื้นที่ใกล้เคียงและประชาชนทั่วไป รวมทั้งมาตรการป้องกัน แก้ไข หรือเยียวยา ความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากผลกระทบดังกล่าว
- (8) งบประมาณการค่าใช้จ่าย ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐจะเป็นผู้ดำเนินโครงการของรัฐเอง ให้ระบุที่มาของเงินที่จะนำมาใช้จ่ายในการดำเนินโครงการนั้นด้วย

3) โครงการของรัฐที่จะต้องเผยแพร่ข้อมูล

โครงการของรัฐที่จะต้องเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบนั้น จะต้องเป็นโครงการที่เป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจหรือสังคม โดยที่หน่วยงานของรัฐอาจเป็นผู้ดำเนินการเอง ให้สัมปทาน หรืออนุญาตให้บุคคลอื่นทำ เช่น การสร้างถนนหนทาง การสร้างสะพานลอย หรือการสร้างเขื่อน เป็นต้น และโครงการนั้น จะต้องเป็นโครงการที่มีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย วิถีชีวิต หรือส่วนได้เสียกับชุมชนท้องถิ่น

4) วัตถุประสงค์ของการเผยแพร่ข้อมูล

- (1) เพื่อให้ประชาชนทราบและรับรู้ข้อมูลโครงการของรัฐ
- (2) เพื่อให้ประชาชนเข้าใจโครงการของรัฐ
- (3) เพื่อให้ประชาชนมีความกระตือรือร้น ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับโครงการของรัฐ

5) วิธีการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐแก่ประชาชน

(1) หน่วยงานของรัฐจะต้องเผยแพร่ข้อมูลโครงการของรัฐแก่ประชาชนในระบบเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจัดทำให้มีขึ้น โดยหน่วยงานของรัฐสามารถนำเข้าสู่ข้อมูลในระบบดังกล่าวได้ด้วยตนเอง โดยใช้ชื่อผู้ใช้งาน (User name) และรหัสผ่าน (Password) ของหน่วยงาน

(2) โดยวิธีการเผยแพร่ทางอื่น ๆ ให้เป็นดุลยพินิจของหน่วยงานของรัฐที่จะกำหนดวิธีการเผยแพร่ ซึ่งควรจะเป็นวิธีการที่เพียงพอที่จะทำให้ประชาชนได้รับทราบ และมีความเข้าใจที่ถูกต้อง เช่น ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน สถานที่ ที่จะก่อสร้างหรือดำเนินการโครงการนั้น ๆ หรือป้ายประกาศของหมู่บ้านหรือชุมชนนั้น รวมถึง แผ่นพับต่าง ๆ ซึ่งวิธีการเผยแพร่จะต้องเป็นที่เพียงพอที่คนในชุมชนหรือประชาชนจะเข้าใจและทราบข้อมูล เป็นต้น

6) กรณีที่หน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็น

กรณีที่หน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน มีดังนี้

(1) กรณีโครงการของรัฐที่มีผลกระทบอย่างกว้างขวาง

หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการพิจารณาแล้ว เห็นควรให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หรือผู้มีอำนาจสั่งการให้หน่วยงานของรัฐรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ก่อนเริ่มดำเนินโครงการตามที่มีส่วนได้เสียร้องขอ

(2) กรณีโครงการของรัฐที่มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อประชาชนเป็นส่วนรวม ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนเริ่มดำเนินโครงการเสมอ เช่น การสร้างทาง

รดไฟฟ้า หรือการสร้างทางด่วน เป็นต้น ก่อนเริ่มโครงการดังกล่าว จะต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน⁵⁵

7) วัตถุประสงค์ของการรับฟังความคิดเห็น

วัตถุประสงค์ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนมี 2 ประการ คือ

(1) เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการของรัฐ

(2) เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโครงการนั้น รวมทั้งความ

เดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น

8) วิธีการที่รัฐจะต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชนเป็นส่วนรวม ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และโครงการที่หน่วยงานของรัฐเห็นควรมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนนั้น มีวิธีการรับฟังความคิดเห็นโดยสามารถดำเนินการวิธีใด วิธีหนึ่ง หรือหลายวิธี ดังต่อไปนี้

(1) การสำรวจความคิดเห็น ซึ่งอาจทำโดย

(1.1) การสัมภาษณ์รายบุคคล

(1.2) การเปิดให้แสดงความคิดเห็น เช่น ทางไปรษณีย์ ทางโทรศัพท์ โทรสาร

ระบบเครือข่ายสารสนเทศ หรือทางอื่น ๆ เป็นต้น

(1.3) การเปิดโอกาสให้ประชาชนมารับข้อมูลและแสดงความคิดเห็นต่อ

หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโครงการ

(1.4) การสนทนากลุ่มย่อย

(2) การประชุมปรึกษาหารือ ซึ่งอาจทำโดย

(2.1) การประชาพิจารณ์

(2.2) การอภิปรายสาธารณะ

(2.3) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

(2.4) การประชุมเชิงปฏิบัติการ

(2.5) การประชุมระดับตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือมีส่วนได้เสีย

9) การประกาศเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็น⁵⁶

⁵⁵ ข้อ 5. ก่อนเริ่มดำเนินการโครงการของรัฐ หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการต้องจัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลตามข้อ 7 ให้ประชาชนทราบ และจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยวิธีใด วิธีหนึ่ง หรือหลายวิธีตามข้อ 9 ด้วยก็ได้

(1) ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ต้องประกาศให้ประชาชนทราบถึงวิธีการรับฟังความคิดเห็น ระยะเวลา สถานที่ ตลอดจนรายละเอียดอื่นที่เพียงพอแก่การที่ประชาชนจะเข้าใจและสามารถแสดงความคิดเห็นได้

(2) ปิดไว้อย่างเปิดเผย ณ สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงานของรัฐและสถานที่ที่จะดำเนินการ โครงการเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 วัน ก่อนเริ่มดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

(3) ประกาศในเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจัดให้มีขึ้น โดยหน่วยงานของรัฐสามารถนำเข้าสู่ข้อมูลในระบบดังกล่าวได้ด้วยตนเอง โดยใช้ชื่อผู้ใช้งาน (User name) และรหัสผ่าน (Password) ของหน่วยงาน

10) การดำเนินการหลังการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

เมื่อดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแล้ว จะต้องดำเนินการ ดังนี้

(1) หน่วยงานของรัฐจัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

(2) ประกาศไว้อย่างเปิดเผย ณ สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงานของรัฐและสถานที่ที่จะดำเนิน โครงการ

(3) ประกาศในเครือข่ายสารสนเทศ ที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจัดให้มีขึ้น โดยหน่วยงานของรัฐสามารถนำเข้าสู่ข้อมูลในระบบดังกล่าวได้ด้วยตนเอง โดยใช้ชื่อผู้ใช้งาน (User name) และรหัสผ่าน (Password) ของหน่วยงานให้ประชาชนทราบภายใน 15 วัน นับแต่วันเสร็จสิ้นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน⁵⁷

⁵⁶ ข้อ 11. ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หน่วยงานของรัฐต้องประกาศให้ประชาชนทราบถึงวิธีการรับฟังความคิดเห็น ระยะเวลา สถานที่ ตลอดจนรายละเอียดอื่น ที่เพียงพอแก่การที่ประชาชนจะเข้าใจและสามารถแสดงความคิดเห็นได้

ประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้ปิดไว้โดยเปิดเผย ณ สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงานของรัฐ และสถานที่ที่จะดำเนิน โครงการของรัฐนั้น เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ก่อนเริ่มดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และให้ประกาศในระบบเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจัดให้มีขึ้นตามระเบียบนี้ด้วย.

⁵⁷ ข้อ 12. เมื่อดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และประกาศให้ประชาชนทราบ ภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่เสร็จสิ้นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน.

11) ผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

ถ้าผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนปรากฏว่า กรณีที่โครงการใดอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนมากกว่าข้อมูลที่เผยแพร่แก่ประชาชนและยังมีความจำเป็นต้องดำเนินโครงการนั้นต่อไป หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการ ดังนี้

(1) กำหนดมาตรการป้องกัน แก้ไข หรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่จะเกิดขึ้นเพิ่มขึ้น ตามความเหมาะสมก่อนเริ่มดำเนินการ โครงการ

(2) ประกาศไว้อย่างเปิดเผย ณ สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงานของรัฐและสถานที่ที่จะดำเนิน โครงการ

(3) ประกาศในเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจัดให้มีขึ้น โดยหน่วยงานของรัฐสามารถนำเข้าสู่ข้อมูลในระบบดังกล่าวได้ด้วยตนเอง โดยใช้ชื่อผู้ใช้งาน (User name) และรหัสผ่าน (Password) ของหน่วยงาน⁵⁸

12) ข้อยกเว้นของระเบียบฉบับนี้

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 ไม่มีผลใช้บังคับในกรณี ดังต่อไปนี้⁵⁹

(1) โครงการของรัฐที่กฎหมายบัญญัติวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หรือผู้มีส่วนได้เสียไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งทำให้ไม่ต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 เช่น

(1.1) โครงการที่ดำเนินการพัฒนาที่ดินหลายแปลงโดยการวางผังจัดรูปที่ดินใหม่ ปรับปรุงหรือจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐาน และการร่วมรับภาระและกระจายผลตอบแทนอย่างเป็นธรรม เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสมยิ่งขึ้นในด้านการคมนาคม เศรษฐกิจ

⁵⁸ ข้อ 13. เมื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแล้ว ปรากฏว่าการดำเนินโครงการของรัฐ โครงการใด อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนมากกว่าข้อมูลที่เผยแพร่แก่ประชาชนตามข้อ 7 (7) ถ้ายังมีความจำเป็นต้องดำเนินโครงการดังกล่าวต่อไป หน่วยงานของรัฐต้องกำหนดมาตรการป้องกัน แก้ไข หรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากผลกระทบดังกล่าวเพิ่มขึ้น ตามความเหมาะสมก่อนเริ่มดำเนินการโครงการของรัฐนั้น และประกาศให้ประชาชนทราบ

ให้นำความในข้อ 11 วรรคสอง มาใช้บังคับแก่การประกาศตามข้อนี้ โดยอนุโลม.

⁵⁹ ข้อ 14. ระเบียบนี้ไม่ใช้บังคับแก่

(1) โครงการของรัฐที่กฎหมายบัญญัติวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หรือผู้มีส่วนได้เสียไว้เป็นการเฉพาะ

(2) โครงการของรัฐที่เริ่มดำเนินการไปแล้ว ก่อนวันที่ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับ.

สิ่งแวดล้อมและชุมชน และเป็นการสอดคล้องกับการผังเมือง ตามพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดิน เพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. 2547

(1.2) โครงการที่ดำเนินการให้เป็นไปตามผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ ในบริเวณเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบท เพื่อสร้างหรือพัฒนาเมืองหรือส่วนของเมืองขึ้นใหม่ หรือแทนเมืองหรือส่วนของเมืองที่ได้รับความเสียหาย เพื่อให้มีหรือทำให้ดียิ่งขึ้น ตามพระราชบัญญัติ การผังเมือง พ.ศ. 2518

(1.3) โครงการที่ดำเนินงานพัฒนาที่ดินที่ใช้เพื่อเกษตรกรรมให้สมบูรณ์ทั่วถึงที่ดินทุกแปลง เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต โดยทำการรวบรวมที่ดินหลายแปลงใน บริเวณเดียวกัน เพื่อวางผังจัดรูปที่ดินเสียใหม่ ตามพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อการเกษตร พ.ศ. 2517

(1.4) โครงการที่กำหนดให้สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของตัวแทนของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวกับ มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เพื่อความปลอดภัยหรือป้องกันความเสียหาย อันอาจจะเกิด แก่ประชาชน หรือกิจการอุตสาหกรรมหรือเศรษฐกิจของประเทศ ตามพระราชบัญญัติมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511

(1.5) โครงการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ประกาศกำหนดประเภท และขนาดของโครงการ หรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่มีผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ แนวทางการจัดทำรายงาน ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้องสำหรับโครงการหรือ กิจการแต่ละประเภท แต่ละขนาดด้วย ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535

(2) โครงการของรัฐที่เริ่มดำเนินการไปก่อนวันที่ระเบียบฯ นี้มีผลบังคับใช้ คือ โครงการที่เริ่มดำเนินโครงการไปก่อนวันที่ 25 กันยายน 2548